10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի 20
Կ.-ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ.

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه یومی سورهاناك غزته سی
صاحب امتیازی د. جیوه‌لك
اداره‌خانه سی
باب عالی جاده سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ոեւ է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
ՅԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Նաբոլէոն Գ.ի գահակալութեան ատեն, Եւրոպայի քաղաքական կացութիւնը շատ որոշ էր։—Եթէ Ֆրանսա գոհ ըլլար, Եւրոպա կրնար խաղաղ մնալ։ Si la France est content l'Europe peut rester tranquille—Ահա այս էր հին քաղաքական ուղղութիւնը։

Նաբոլէոն Գ.ի անկումէն ետքը այս կացութիւնը փոխուեցաւ։

30 տարուան փորձը կատարելապէս հաստատած է որ եթէ Ֆրանսա և Գերմանիա իրարու հետ չպատերազմին, Եւրոպա կրնայ խաղաղ մնալ. և որովհետեւ ամէն հաշիւ աննպաստ է Ֆրանսայի կողմէ պատերազմ մղուելուն, և դարձեալ ամէն հաշիւ կը պահանջէ որ Գերմանիա կարելի եղածին չափ երկար ատեն իր բարեկամական յարաբերութիւնները անվրդով պահէ Ֆրանսայի հետ «հակառակ Ֆրանքֆորթի դաշնագրութեան» ուստի Եւրոպական խաղաղութիւնը գոնէ այնչափ ապահովուած կ'ըլլար, որչափ որ կրնար ըլլալ քաղաքականութիւն կոչուած յեղյեղուկ կեանքին մէջ։

Ահա այս է նոր քաղաքականութիւն կոչուածն ալ, որ այսօրուան կեանքը չէ, այլ երեսուն տարուանը, որ, ո՛րչափ հիննայ այնչափ կը զօրանայ, և ամէն նշաններ կ'աւետեն անոր համար աւելի երկարատեւ կեանք մը ի փառս մարդասիրութեան և ի շնորհս մտաւորական զարգացման, որոնք անկարողութեան կամ կամքի պակաս թողածը պիտի լրացնեն։

Եթէ Ֆրանսա և Գերմանիա իրարու դէմ պատերազմէին և կամ պատերազմին, ուրիշ տէրութեանց ալ գործին մէջ մտնելէն յառաջ գալիք սարսափելի հետեւութիւններն և անստուգութիւնները հաշուի չառնուելով իսկ, թէ՛ յաղթողին և թէ յաղթուողին համար ալ միանգամայն անդարմանելի կորուստներ յառաջ պիտի գային։ Պատերազմը երկու կողմէն մէկուն համար ոչնչական կորուստ մը պիտի ըլլար. և եթէ մէկը մեռնէր, ողջ մնացողն ալ խիստ ծանր կերպով վիրաւորուելով, ուրիշներու հլու գործիքը պիտի ըլլար։

Եւ մեթէ ընդհանուրին համար ալ աւելի ցաւալի բանը այն չէ՞ր ըլլար որ նախապաշարման հետեւութիւնն եղող գծուձ հակառակութիւնը, ատելութիւնը, կիրքը, և ձրի թշնամութեան ոգին աւելի կատաղի կերպարանք մը պիտի առնէին փոխանակ մեղմանալու, մինչդեռ մտաւորական յառաջդիմութեան և լուրջ հաշիւի արդիւնքը պիտի ըլլային հետեւեալները։—

1. Դանդաղող կողմին կորստեան տասնապատիկը և գուցէ հարիւրապատիկը ուրիշ տեղ մը, որ խաղաղ համաձայնութենէ կախում ունի։

2. Երկու կողմին ալ իրենց դիրքը պահելը և աւելի եւս զօրանալը, որ միայն խաղաղ համաձայնութեան կարող է։

3. Փոխանակ իրարու դէմ հակառակելու և ուրիշներու հացին իւղ քսելու համար իրար կործանելու, ի հարկին երկուքին համար ալ հաւասարապէս վնասակար եղող օտար յաւակնութեանց դէմ իրարու օգնելը, որ դարձեալ խաղաղ համաձայնութեան կարող է։

4. Փոխանակ ընդհանուր յառաջդիմութեան մնասելու, օգտակար ըլլալ անոր, որ ժամանակիս ոգիին արդար պահանջքն է, և անոր դէմ վարուիլը պարզապէս ընկերական ոճիր մը՝ խայտառ անարդարանալի։

Այնչափ սարսափահար մի ըլլաք ահարկու բանակները և վիթխարի զրահաւորները տեսնելով։ Դարձեալ երեսուն տարուան փորձը հաստատած է որ, անոնք աւելի խաղաղութիւնը պահելու քան թէ պատերազմը գրգռելու ծառայած են. և ինչպէս որ Պիզմարք ըսած է ժամանակին, վաճառականութեան, սեղանաւորութեան և ճարտարարուեստի պէս, ժողովուրդին մէկ մասին համար տեսակ մը շահու աղբիւր եղած են։

Եւրոպայի զանազան կողմերը պարբերաբար տեղի ունեցող գործադուլները կը հաստատեն թէ Եւրոպայի մէջ համեստ դասակարգը այնչափ գոհ վիճակի մէջ չապրիր որչափ որ բաղձալի և յառաջդիմական ոգիի համաձայն է. ինչ որ անցեալ օրուան տեսութեան մէջ յիշուած գաղթականութեան պէտքը կը հաստատէ։ Գործերու այս վիճակը մտածել կուտայ մարդուս որ եթէ շատ մը գործաւորներ, զրահաւորներ շինելու համար՝ զինարաններուն, և թնդանօթներ, հրացաններ, սուիններ, սուրեր, փամփուշտներ, և այլ փոքր զէնքեր պատրաստելու համար Քրուբի, Քրէզօյի, Ամսթրոնկի եւն. և պետական զինարաններուն մէջ ապրուստի ընդարձակ աղբիւրներ չգտնէին, չարիքը աւելի մեծ չը՞պիտի ըլլար արդեօք, թէև բաղձալի էր, որ այդ զբաղմունքները հայթայթողները, փոխանակ շահու այս տեսակ աղբիւրներ ըլլալու, օրինակի համար վաճառականական նաւերու և երկաթուղիներու շինութեան պէս մարդկութեան օգտին ծառայող աղբիւրներ ըլլային։

Ծովային և ցամաքային սպառազինութիւններն ալ, կրնաք այս տեսակէտով դատել, եթէ կ'ուզէք, ինչպէս որ ուզած էր Պիզմարք։

Ֆրանքոգերման պատերազմին հետեւութիւններէն մէկն ալ այն եղաւ որ ցամաքային Եւրոպայի մեծ տէրութիւնները այլեւս ժողովուրդին մէկ փոքր մասէն կազմուած բանակներով չեն ապրիր։ Զէնք բռնելու կարող ամէն անհատ ազգին զինուորն է պատերազմի ատեն, իսկ պատերազմ չեղած ատենն ալ նախորդին քառապատիկ թուովը զօրանոցները զարդարելու ստիպուած։ Կարծենք այս ալ բացարձակ կերպով կը նշանակէ թէ, ժողովուրդին մէկ մասը՝ միւս մասը կը կերակրէ, կամ թէ անոնց համար ըզբաղմունք մը կամ գործ մը կը հայթայթէ։ Բան մը, որ կարծենք գնահատելի պիտի ըլլար, եթէ Անգլիոյ մէջ եղածին պէս, Ֆրանսայի և Գերմանիոյ մէջ ալ զինուորագրութիւնը կամաւոր ըլլալ կարելի ըլլար, որով գործադուլի տագնապն ալ քիչ մը կը մեղմանար։

Գործադուլի խօսքը բացած ատեն միտքս կ'իյնայ Սուրհանդակի տուած այն լուրը, թէ Լայփցիկի բժիշկները գործադուլ ըրած են, և թէ Պերլինի բժիշկներն ալ անոնց պիտի հետեւին։ Ասիկա շատ տարօրինակ կ'երեւի մեզի, և զարմանքնիս կը գրգռէ։

Ինչ որ է քահանան հոգեւորականին համար, ճիշդ միեւնոյն բանն է բժիշկը մարմնաւորականին համար, և ի՞նչ պիտի ըսէիք քահանային երբ կանչէիք զայն մահամերձին քով Ս. Հաղորդութիւն տալու անոր, և ան ալ մերժէր գալ. իր պաշտօնը առժամանակեայ կերպով դադրեցուցած ըլլալը առարկելով։ Նոյնպէս բժիշկն ալ իր հաճոյքին պաշտօնեան չէ. անոր ճարտարութիւնը և արհեստը իր անձին չեն պատկանիր այլ ժողովուրդին։ Ասիկա իր արհեստին բնութիւնն է։

Երբ կառապանները գործադուլ կ'ընեն, կառք չգտնող ժողովուրդը հետիոտն ալ կրնայ երթալ հոն, ուր որ պիտի երթար։ Նաւահանգիստներու պաշտօնեաները և գործաւորներն ալ երբ գործադուլ կ'ընեն, վաճառականական նաւերը իրենց բեռերը պարպելու համար կրնան սպասել։ Ասիկա վերջապէս դժուարութեան, ժամավաճառութեան և դրամի կորստեան, այսինքն դարմանելի անկարգութեան մը խնդիր է միայն։ Բայց երբ բժիշկ մը վտանգաւոր հիւանդի մը քով կը կանչուի, և անոր ժամանակին չհասնիլը հիւանդին մահուանը իսկ պատճառ կրնայ ըլլալ, խնդիրը լուրջ դժուարութեան, ժամավաճառութեան և դրամական կորուստի մը վրայ չի մնար։ Այն ատեն բժիշկին գործադուլը կատարեալ ոճիր մըն է։

Ուրիշ բան էր եթէ հիւանդին հիւանդութիւնն ալ գործադուլ ընէր, և իր աւերման գործը դադրեցնել համէր, մինչեւ այն ատեն որ բժիշկին գործադուլն ալ դադրէր. բայց այսպիսի բարի և համբերատար հիւանդութիւնը ո՞ւր պիտի գտնեն ամէն ատեն։

Ինչ որ է, դառնանք մեր նիւթին։ Բոլոր մեր ըսածներէն կը հասկցուի թէ խաղաղութեան պահպանումը, միայն մարդասիրական զգացման յառաջդիմութեան գործը չէ. և ի՞նչ հարկ կայ ինքզինքնիս շլացնելու. բուն ճշմարտութիւնը այն է որ, խաղաղութեան խզումը շատ վտանգաւոր ըլլալուն համար, անոր պահպանումը անհրաժեշտ եղած է։

Պիզմարք, որ երկաթեայ նախարարապետը կը կոչուէր, անհրաժեշտ մէկը չէր սակայն, ինչպէս չէր լորտ Պիքընսֆիլտ, որ պատերազմասէր Անգլիացին կը կոչուէր։ Այսու հանդերձ նորկայ սարսափելի ցամաքային և ծովային սպառազինութեանց սկզբնապատճառը այս երկու մեծ պետական անձնաւորութիւնները եղան։ Բայց երկուքն ալ փորձերէ ետքը հաշւել համոզուելու սկսող միտքերը կրնայի՞ն հաւատալ ի սկզբան, որ իրարու հետ բարեկամներ եղող այս երկու մեծ մարդերը, եւրոպական ժողովուրդները պատերազմէն սարսափեցնելու համար ուրիշ գործնական և անվրէպ միջոց մը չէին գտած, այլ զայն կարելի եղածին չափ անոր մօտը բերելը, որպէս զի անոր սպառնացած աղէտները լաւ կերպով տեսնեն։

Եւ անոնք ո՛րչափ իրաւունք ունէին այդպէս մտածելու։

ԼԻՈՆԷԼ

ԻԶՄԻՐԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իզմիրի Հայ համայնքը 40-50 տարի վերջ պիտի փճանայ, պիտի կորսուի, գրած էր ժամանակին Արեւելքի մէջ, աւելցնելով թէ ամուսնութեանց նուազումը արդիւնքն է զաւակաց ծանր բեռին, մեղկ մթնոլորտին, կեանքի կռիւներու մէջ տնտեսական դժուարութիւններուն, թէ ամուսնացողներու մեծ մասը ալ [illegible] երիտասարդներ են, և թէ անոնց միութիւնները շատ անգամ անպտուղ կը մնան։ Այս օրեր տեղի ունեցած ամուսնական ինչ ինչ անցքեր գրգիռ կուտան մեզ զբաղիլ այս կարեւոր հարցով, որ միայն Իզմիրի յատուկ չէ, այլ զարգացած, աշխարհաքաղաքացի և կամ Եւրոպայի վատ ազդեցութեան տակ գտնուող բոլոր վայրերու ալ կը պատշաճի։ Այս տեսակէտով Իզմիրի հայ ընտանեկան կացութիւնը վատթարանալու հակամէտ է, բան մը, որուն վրայ որքան ալ գրուի քիչ է։ Դժբաղդաբար այս ցաւալի հոսանքին դէմ թումբ կանգնել ա՛լ անօգուտ կ'երեւի ինձ։ Թէ ինչո՞ւ, վարը պարզուած պիտի տեսնուի։

* * Օրէ օր կը նուազին ծնունդները և կ'աւելնան մահերը Իզմիրի մէջ. և եթէ գաւառացի գաղթականները չգան հաստատուելու ու պակսողներու տեղը լեցնելու, քիչ տարիներու մէջ ակներեւ պիտի չերեւէր ահագին պարապութիւնը և անկումը։ Ո՞ւրկէ առաջ կուգայ այս վիճակը։ Ամէն հետեւանք իր պատճառներն ունի։ Ասոնց առաջինը ապահովապէս պիտի ներկայացնեմ անտեսական տագնապը և ապրելու դժուարութիւնները այս նեղ հրապարակին վրայ։ Իզմիրի անունը որքան ալ հեռուէն քաղցր հնչէ, ու իբր շահաւէտ հրապարակ, տարաբնակներու վրայ Գլոնտայքի մը ազդեցութիւնն ընէ, բոլորովին հակառակն է։ Ասիկայ չէչուեցաւ մանաւանդ մէկ քանի նախահանգներու առեւտրական յարաբերութեանց խզումին պատճառաւ, որոնք ա՛լ մայրաքաղաքին հետ կը գործեն, երկաթուղիներու ընծայած դիւրութեանց հետեւանքով։

Իզմիրի մէջ գործերը բոլորովին մեծ դրամագլուխներու փոխանցուած են։ Միջնակարգ դասը, էսնաֆութիւնը, եթէ ո՛չ բոլորովին կործանած, գէթ օրհասական ճիգերով հազիւ կրնայ իր գոյութիւնը փրկել, խոշոր դրամագլուխներու հետ չկրնալով մրցիլ։ Եւ ի՞նչպէս մրցի. էսնաֆը արդէն բնականաբար մեծ վաճառատուներէ սակարկուած է իրեն պէտք եղած ապրանքները գնել, և երբ միեւնոյն մեծ վաճառատունը շատ պզտիկ տարբերութեամբ միեւնոյն ապրանքները փոքրաքանակ գնող յաճախորդներու ալ, ըլլայ կանխիկ կամ հատով, սկսած է վաճառել, ալ ի՞նչպէ՞ս կարելի է որ յաճախորդ մը իր պէտքը մեծ վաճառատունէ մը չառնէ և գիժէ պզտիկ խանութպանին։ Այս պատճառներու բնական հետեւութիւնն եղած է քայքայումն էսնաֆութեան։

Առաջները քանի մը հարիւր միմիայն մանիֆաթուրա ծախող էսնաֆներ ունէինք, որոնք բարեկեցիկ վիճակ մը ունէին և օրէ օր առաջադիմելու կը ձգտէին։ Հիմա գրեթէ մեծ մասամբ Իզմիրի մէջ Հայերու ձեռքը կը նկատուի այդ արհեստը. բայց փոխանակ այդ հարիւրաւոր կրպակներուն, հազիւ 20-25 հատ կարելի է համրել, որոնք դժուարաւ կրնան օրը օրին ապրելու չափ առուտուր ընել. և եթէ յանկարծ սնանկութեան չեն առաջնորդուիր, բաւական բան մըն է այդ ալ։ Մեծ դրամագլուխներ (տասնի չափ Հայ մեծ վաճառատուներ) սկսած են կատաղօրէն մրցիլ խանութպաններու դէմ, և բնական է որ յաղթութիւնը միշտ զօրաւորին կողմը կը մնայ։ Արդ, այս ընթացքով ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ որ այդ համեստ խանութպանները դիրք ունենան, դրամ շահին և ամուսնանան։ Դժուար կացութիւն։

Իրաւ է որ այդ մեծ վաճառատուները նոր գործի հրապարակ մը աւելցուցին՝ խանութպանները իրենց քով աչկերտ կամ ղըրըխ առնելով, և դպրոցէն նոր ելլող աշակերտներու գործ հայթայթելով, այսինքն ղըրըխ, գրագիր հաւաքիչ և այլն կարգելով, որոնց նախ մէկ մէճիտէն սկսելով մինչեւ տասը մէճիտ չորաթական կուտան... անշուշտ երբ այլ եւս այդ չըրախներն հիննան ու ծերութեան մօտենան։

Այս տագարէզին մէջ ի՞նչ կրնայ ընել երիտասարդը. ի՞նչ կրնայ դառնալ։ Անշուշտ գտնուեցան վաճառատուներ, որոնք իրենց աշխատաւորներէն կարողագոյնները ընկեր ընելով, օտար հրապարակներու վրայ հիմնած մասնաճիւղերնուն մէջ պաշտօններ յանձնեցին, բայց այդ մէկ քանի երիտասարդները բացառութիւններ մնացին. խնդիրը ընդհանուրին վրայ չափելու է։

Այդ չորաթական գումարներով ի՞նչպէս ամուսնանայ երիտասարդը. թո՛ղ ուզածին չափ խնայողութիւն ընէ, եթէ երբեք Իզմիրի պէս բազմապահանջ վայրի մը մէջ կարելի է խնայողութիւնը։ Իզմիրի մէջ երկու երեք անդամներով ընտանիք մը որքան ալ ծայրայեղ խնայողութեան դիմէ, չի կրնար տարեկան 70-80 լիրայով ապրիլ. կարելի՞ բան է որ այդ չորաթականներով ամուսնանայ և... զաւակներ ալ ունենայ. ընթերցողին կը թողում մտածել։

* * 1894ին Revue des deux Mondesի մէջ ծանօթ Ֆրանսացի հեղինակ մը (Կաստոն Տէշան) Իզմիրի վրայ իր ըրած ուսումնասիրութեանց մէջ դիտել կուտար թէ «Իզմիրցի կիները չափազանց կարեւորութիւն կ'ընծայեն երիտասարդի մը արտաքին երեւոյթին և կամ արհեստին. այնպէս որ գէշ հագուած ծանօթ երիտասարդ մը երբ տեսնեն փողոցին մէջ, բարեւ չառնելու միջոցներուն վրայ կը խորհին։»

Տէշանի այս տեսութիւնը որ մասնաւոր կերպով Լեւանթեն Ֆրանսացիներու ուղղուած էր, շատ լաւ կրնայ յարմարիլ վերջերս պատահած իրողութեան մը, որու պէս խիստ շատ օրինակներ կան։ Հայ երիտասարդ սափրիչ մը որ մեր բարեկեցիկ երիտասարդներու գրեթէ համահաւասար կարողութիւն, քաղաքավարութիւն և մարդավարի ձեւեր ունէր, մերժուեցաւ իր ամէն դիմումներուն մէջ, որովհետեւ սափրիչ էր։ «Ի՞նչ ըսել է, դէրզէյի մը կ'որին աղջի՞կ տամ» ըսին այդ մայրերը։

Ու կ'ըսեն որ Հայերը յառաջադիմած են մտաւոր մակարդակի բարձրացումով ալ։ Ահա նկատումներ, ունայն թիւններ, որ ողջմտութենէ հեռի պարզ ոչնչութիւններ ըլլալէ չեն դադրիր բնաւ իսկ։ Ի՞նչ կ'ուզէք հապա, Տիկիններ։ Աշկերտնե՞ր, ղըրախնե՞ր որ չորաթական մէկ քանի մէճիտ առնելով հանդերձ վախու մէջ են որ եթէ երբեք վաճառատունէն վտարուին, անգործ փողոցները չափչփելու ու հովկուլի պաշտօն վարելու պիտի ստիպուին։

Իզմիրցի մայրերուն մեծ մասին աչքը շլացնող միակ երեւոյթը աղջիկնին հարուստի մը հետ կարգելնուն մէջ կը կայանայ։ Իրաւ է որ վերջին տարիներուն մէջ Իզմիրէն բաւական Հայուհիներ (թերեւս տասնէ աւելի) իրենց կեանքը կապեցին Հնդկաստան, Ամերիկա, Անգլիա կամ այլուր բնակող ունեւոր ազգայիններու հետը։ Այդ բաղդին վիճակակից ըլլալու մարմաջով բռնըւողներ խիստ շատ ունինք, և կ'ուզեմ ըսել Իզմիրի համայն Հայ իգական սեռը։ (*)

Իզմիր Գ.

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պ. ՀՐԱՆՏ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

Բարիզի մեր այն շատ բազմաւոր ուսանողներէն է, որուն յաջողութեան լուրերը օրը օրին արձանագրած են արդէն ազգային բոլոր թերթերը։ Ատամնաբուժութեան ուսանող, վարժարան մտնելէն մինչեւ այսօր իր ուսանողութեան ամբողջ յաղթանակ մըն է։

Առաջին տարին 22 ընկերներու մէջ առաջինը ինք եղաւ, գործնական աշխատութեանց ու cliniqueի մէջ ցոյց տուած ճարտարութեանը համար։ Երկրորդ տարիին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը դժբաղդաբար չկատարուեցաւ, —դպրոցական շէնքին ուրիշ աւելի մեծ տեղ մը փոխադրուելու հարկէն արգիլուած—, որովհետեւ Պ. Հ. Համամճեան, ապահովաբար, երկրորդ յաղթանակ մըն ալ պիտի աւելցնէր առաջինին վրայ։ Ինքը վարժարանին 80է աւելի աշակերտներուն մէջ ակռայ քաշելու, գործնական աշխատութեանց, բերնի առողջապահական խնամքներու, ինչպէս նաեւ ակռայ լեցնելու գործողութեանց մէջ ամենէն աւելի կարողութիւն, հմտութիւն ու ճարպիկութիւն ցոյց տուած է։

Շատ յաճախ երբ այս կամ այն դասատուն կը ստիպուի բացակայիլ, մեր հայրենակիցէն կը խնդրէ որ իր տեղը բռնէ իր բացակայութեանը, ու Պ. Համամճեան վայրկեան մը, իբր ուսանողի համեստ դիրքէն կ'անցնի դասատուի կամ վերատեսուչի դիրքին։ Այսպիսի պարագաներու մէջ է որ 25 անգամէ աւելի Chef de clinique եղած է։

Անցեալ տարի, Արուեստահանդէսի առթիւ գումարուած ատամնաբուժական միջազգային համաժողովին մասնակցեցաւ այս զարմանալիօրէն օժտուած ուսանողը։

(*) Մնացեալը վաղը

Համաժողովին ներկայացուց իր դասատու-ներէն մէկուն հնարած նոր մեթոտով բառնի չափ առնելու փորձերը, ու մասնաւորապէս ու ջերմապէս շնորհաւորութեան համաժողովին օտար անուանի ատամնաբոյժներէն։ Նոյնիսկ Անգլիացի ու Ամերիկացի ատամնաբոյժներ՝ հրաւիրուած մեր երիտասարդ բարեկամին յուսատու պարգայէն՝ զինքը հրաւիրած էին Չիքակօ ու Լոնտոն, իրենց հովանիին տակ աշխատելու իր ուսումները։ Պ. Համամճեանի հորկադրուած մեթոտին վրայ—Ե՞րբ մեր ուսանողները պիտի ազատին արդեօք նիւթականի մտալլկումէն — Անկլօ-Սաքսոն բրոֆէսէօռները իրենց հասցէները տուեր էին իրեն, տեղեկութիւններու և ուրիշ այս կարգի դիմումներու համար։

Քանի մը օր առաջ իր ձեռք բերած մէկ նոր ու ճշմարտապէս զովեստի արժանի յաջողութիւնը՝ առիթ տուաւ ինծի իրեն նուիրելու այս քանի մը հապճեպ տողերը։

Կին մը կը ներկայանայ իրենց աշխատանոցը՝ իր ակռաներէն մէկը լեցնել տալու համար։ Ոչ մէկ ուսանող ինքզինքը կարող կը զգայ այդ պահանջին գոհացում տալու։ Վարժարանին բրոֆէսէօրը՝ Բարիզի հանրածանօթ ատամնաբոյժ Պ. Նէչ՝ կը կանչուի օգնելու խորհուրդ մը տայ։ Պ. Նէչ լաւ մը կը քննէ ակռան, ու անկարելի կը գտնէ անոր լցումը։

Մեր ազգակիցը առաջ կ'անցնի, ու ինք ալ իր կողմէ աչք մը նետելէ ետք ակռային վրայ, կը յայտարարէ թէ ինք կը կարծէ ու համոզուած է որ այդ ատամը կարելի պիտի ըլլայ լեցնել, ու թոյլտուութիւն կը խնդրէ իր բրոֆէսէօրէն՝ այդ աշխատութիւնը գլուխ հանելու։

Դասատուն, ոչ առանց սկեպտութեան, բայց վստահ իր կարող աշակերտին խելամտութեան մասին, կը հաւանի Պ. Համամճեանի յանձնել այդ դժուար ու չահեկան գործը։ Պ. Համամճեան երկու ժամուան ճիգէ ետք կ'իրագործէ վերջապէս այդ tour de forceը։ Կնոջը պատուիրելէ յետոյ որ իր բերանը չբանայ ոչ ոքի՝ մինչեւ որ բրոֆէսէօրին ներկայութեանը գանուի, —որովհետեւ իր ընկերները արդէն սկսած էին կնոջը չուրջը դեգերիլ— Պ. Համամճեան կ'երթայ իր վարպետը կանչել.

Վարպետը կուգայ, կինը մէջ տեղ կը փերուի, ուսանողները բոլորտիքը կը հաւաքուին, ու Պ. Նէչ երկար բարակ փորձերու ենթարկելէ ետք լեցուած ատամին հաստատութիւնը, իր հիացումը կը յայտնէ Պ. Հրանտ Համամճեանի, ու հրապարակաւ հանդիսաւորապէս մեր ազգակցին ձեռքը սեղմելով կ'ըսէ.

«Պարո՛ն, դուք արհեստին ճաշակն ու գերազանց ձիրքը ունիք։ Ես չպիտի կրնայի երբեք այս ակռան լեցնել»։

Պ. Համամճեան շնորհակալ կ'ըլլայ իր գիտուն բրոֆէսէօրին քաջալերութենէն ու գովասանքէն՝ թերեւս մաքէն խոստանալով իր վարպետին— ու մեզի ալ— ուրիշ նոր ու անակնկալ ատամնաբուժական յաղթանակներ։ Տ.

Բարիզ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳՈՐԾԵՐԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Ուոլֆի հեռագրական գործակալութիւնը հրատարակեց Բեքինէն չորեքշաբթի թուով Մարէշալ Վալտերզէի ղրկած մէկ հեռագիրը, որով կը ծանուցուի թէ վերջացած է Շան-Սիի նահանգին սահմանագլուխը ուղղուած Գերմանական արշաւանքը։ Մարէշալը ի մէջ այլոց կ'ըսէ.— «Զօր. Լէսէլ և տեղակալ Հաքն վերադարձան։ Զօր. Լէսէլի տուած տեղեկագրէն կը հասկցուի թէ Մեծ Պարսպին վրայ Շան Հայ-Քուանի և Քուքուանի միջեւ Գերման արշաւախմբին հանդպած զօրքերը Հօնանի, Հուբէի, Հունանի, Քուանկ-Սիի նահանգներուն կը պատկանէին։ Այս Չինական զօրքերու թիւը 15000ի կը հասնէր։ Չինացիները մղուած ճակատամարտներէն ետքը բացարձակ անկարգութեամբ դէպ ի Շան-Սի փախեր են։ Գերման զօրքերը մինչեւ ութ քիլօմեդր դէպ ի ներսերը հետապնդեր են անոնց։ Զօր. Վուտսօն ետ քաշած է Հէյէն և Հօքիէն գտնուող Ֆրանս. զօրքերը»։

—Մարէշալ Վալտէրզէ անցեալ չորեքշաբթի օրը Բեքինի դեսպաններուն հաղորդեր է դաշնակից զօրավարներու պատասխանները՝ իրենց ներկայացուած զանազան զինուորական խնդիրներու մասին։ Այս պատասխանները յար և նման են եղեր դեսպաններու յայտնած կարծիքին։ Դեսպանները ի մէջ այլոց առաջարկած էին որ Թիէնձին և Շան-Հայ-Քուան միայն դաշնակից զօրքերու թիւը որոշուի։ Զօրավարները առաջարկեր են որ իւրաքանչիւր տէրութիւն 300ական զօրք թողու այս քաղաքներուն մէջ։

—Դեսպանատուներու թաղին շինութեան մասին չորեքշաբթի թուով Թայմզի հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ դեսպանատուներու պաշտպանութեան համար պէտք եղած շինութիւնները առաջ կը տարուին։ Գերման դեսպանատան մօտակայ զօրանոցներու շինութիւնը աւարտած է։ Մ. Նահանդուց նոր դեսպանատան սահմանագիծը կը կազմէ վեց ոտք թանձրութիւն ունեցող պատ մը՝ որուն վրայ մասնաւոր որմածերպներ բացուած են թշնամիին վրայ կրակ ընել կարենալու համար, և որ կ'իշխէ մեծ պարտէզը տանող ճամբուն։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆԻ ԷՄԻՐԸ զինուորական մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ, կ'ըսէ Կալկաթայէն մայիս 1 թուականով հեռագիր մը։ Էմիրը 30000 հրացաններ ապսպրած է, որոնք արդէն հասած են, և զինուորներու բաժնուած։ Քապուլի զէնագործարանին ալ հրետանի մը պիտի յանձնարարուի, յառաջիկայ ամառուան յանձնելի։ Հեռագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ էմիրը մէկ միլիոն (?) հոգինոց բանակ մը կազմելու միտք ունի,

ԵՌԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ միշտ իր վրայ խօսեցնել կուտայ։ Այս անգամ ալ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ. Վիսքոնդի Վէնոսդա թղթակցի մը յայտարարեր է թէ Եռեակ Զինակցութիւնը պիտի վերանորոգուի 1904ին, հակառակ պարագային Եւրոպայի քարտէսը Իտալիոյ աննպաստ փոփոխութիւններ պիտի կրէ։

ՀԱՑԻ ԿՌԻՒ.— Լէմպէրկի անգործ գործաւորները մեծ անկարգութիւններ յառաջ բերեր են քաղաքին մէջ։ Ասոնք թալլեր են հացագործի և նպարավաճառի խանութները և այնչափ յառաջ գացեր են որ մինչեւ իսկ գրաւեր են զինուորներու յատկացուած հացերը։ Ցեառյ կոտրեր են վաճառատուներու և խմբագրատուներու ապակիները։

ԴԱՏԵՐՈՒ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ.— Անգլիոյ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըլէն հրաւէր ուղղած է բոլոր գաղթականութիւններուն, որպէսզի ներկայացուցիչներ ղրկեն մայիսի վերջերը տեղի ունենալիք համաժողովին որ պիտի գումարուի Լոնտոնի մէջ, պիտի քննէ գաղթականներու իրաւասութեան խնդիրը, դատերու վերաքննութեան մասին։ Այսօր Անգլիոյ Լորտերու ժողովը և պետական խորհուրդը բարձրագոյն վերաքննիչ ատեաններն են, բայց ասիկա մեծ դժգոհութիւն կը պատճառէ գաղթականութիւններուն, մանաւանդ Աւստրալիոյ, որովհետեւ իրենց ներկայացուցիչ չունին անոր մէջ։ Անցեալ տարի ալ այս խնդիրը անգլիական կառավարութեան ներկայացուեցաւ, և Պ. Չէմպըլէն խոստացաւ որ կայսերական վերաքննիչ ատեան մը պիտի կազմուի, բայց կարգ մը նախարարներու ընդդիմութեան հետեւանքով այս ծրագիրը ջուրը ինկաւ։ Այն ատեն կառավարութիւնը առաջարկեց որ չորս գաղթային խորհրդականներ աւելցնէ Պետական Խորհուրդին անդամներուն վրայ, բայց գաղթականութիւնները մերժեցին այս առաջարկը։ Ասոր համար է որ Պ. Չէմպըլէն հրաւիրած է գաղթականութիւնները պատուիրակներ ղրկելու, որպէս զի խորհրդակցին սա կէտին վրայ թէ՝ կարելի չէ՞ Լորտերու ժողովին և պետական խորհուրդին դատական իրաւասութիւնը յանձնել կայս. վերաքննիչ ատեանի մը, որ որոշէ ամէն բարձրագոյն վերաքննելի դատերը, հոգ չէ թէ ատոնք բուն Անգլիոյ, Հնդկաստանի կամ անգլիական որեւէ գաղթավայրի մը վերաբերին։ Պատուիրակները ճամբայ ելած են արդէն։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊՐԻԻ քաշուելուն լուրը նորէն հրապարակ կ'ելլէ։ Լոնտոնէն կիրակի օրուան թուով կը հեռագրեն թէ լորտը այս օրերս պիտի հրաժարի նախարարապետի պաշտօնէն։ Իր առողջական վիճակը տակաւին գոհացուցիչ չէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարներուն տեսակցութեան գլխաւոր նիւթերն են եղեր Չինաստանի և Մարոքի խնդիրները, կ'ըսէ անգլիական թերթ մը։ Պ. Տէլքասէ Ռուսիոյ ելմտական նախարարին հետ տեսնուած ատեն, այս վերջինը ըսեր է թէ Ռուսիա ամենէն քիչը 20 միլիոն ոսկիի փոխառութեան մը պէտք ունի։ Պ. Տէլքասէ հիմա կ'աշխատի այդ փոխառութեան ի նպաստ ազդեցութիւն մը բանեցնել Բարիզի սեղանաւորական բարձր շրջանակներուն վրայ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐԸ ՄԱՏՆՈՂ յանցաւորները տակաւին չեն հարցաքննուած, որովհետեւ ամբաստանեալները պաշտպան փաստաբան չեն ընտրած տակաւին։ Մատնիչներէն Գերմանացի Եոհանովիչի մասին նոր տեղեկութիւններ կը հաղորդուին։ Եոհանովիչ ատեն մը Քոմանդըրի գացեր է, Ֆրանսերէն սորվելու պատրուակով, և այս նպատակով դարբնոցներու հաշուակալի մը դիմեր է որ պաշտօնէն արձակուած էր։ Դասատու և աշակերտ շատ սիրով են եղեր իրարու հետ։ Եւ աշակերտը օր մը տեղեկութիւն ուզեր է հաշուակալէն՝ ֆրանսական յառակ-գիծերու մասին։ Հաշուակալին նկատմամբ ո և է կասկած չկայ. բայց Եոհանովիչ կրցած է խաբել զայն, առանց դժուարութիւն քաշելու։ Գալով միւս մատնիչին, Մարանդոնի, ասիկա փառաւոր կեանք մը կը վարէ եղեր, Պ. Բըրուրի կողմէ իրեն արուած դրամներուն շնորհիւ։ Ասոր համար է գլխաւորաբար որ դարբնոցներու գաղտնի ոստիկանները կասկածեր են իր վրայ և ձերբակալեր են զինքը։ Իր գլխաւոր զբաղմունքն է եղեր ձեռք անցընել ֆրանսական զէնքերը, և պողպատի բաղադրութեան գաղտնիքը։

ՆԻԿԵԼ զրկուած անգլիական արշաւախումբ ընդհարումներ ունեցեր է բնիկներուն հետ։ Արշաւախումբը, որ 250 հոգիէ կը բաղկանայ, մեծ կորուստներ կրեր է։ Անգլիացի տեղակալ մը թեթեւապէս վիրաւորուեր է։

ՆԻՔԱՐԱԿՈՒԱՅԻ ջրանցքին չէզոքութեան սկզբունքը մեծամասնութեամբ պիտի ընդունուի ամերիկեան Ծերակոյտին կողմէ, ինչպէս կ'ըսեր երէկուան հեռագիրը։ Ծովակալ Տիւէյ տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեր է թէ շատ գոհ մնացած է Ամերիկեան կառավարութեան այս որոշումէն։ Ծովակալը այն կարծիքէն է թէ երբ պատերազմ ծագի, ամրացուած ջրանցք մը ծովային անմիջական յարձակման մը ենթակայ պիտի ըլլայ, որով Ամերիկա պիտի ստիպուի զօրաւոր տորմիղ մը պահել, զայն պաշտպանելու համար։ Երբ չէզոքութեան սկզբունքը ընդունուի, իրաւ է որ նորէն զօրաւոր տորմիղ մը պէտք պիտի ըլլայ, բայց այդ պարագային Անգլիական տորմիղն ալ օգնական պիտի ըլլայ Ամերիկեան նաւերուն։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ամենէն շատ տուրք կը վճարէ Իտալացին, որ իր հասոյթին հարիւրէն 22ը պետութեան կուտայ։ Անգլիա 10 միլիոն ժողովուրդ աւելի ունի Իտալիայէն, բայց հոն մէն մի բնակիչ հարիւրին 9.3 տուրք կը վճարէ, վերջերս եղած յաւելուածական տուրքերն ալ հաշուելով։ Ռուսիա 93 միլիոն ժողովուրդ ունի, իսկ Իտալիա միայն 30 միլիոն, և սակայն երկու երկիրներու վճարած եկամուտի տուրքին գումարը հաւասար է։ Իտալիա 500,000,000 ոսկիի պարտք ունի, որ տարին 14 միլիոն ոսկիի կ'աւելնայ։ Իտալացիները այս ծանր տուրքերէն ազատուելու համար միայն մէկ միջոց գտած են.—Գաղթել։ Ամէն շաբթու հազարաւոր Իտալացիներ կը թողուն իրենց երկիրը, Ամերիկա և ուրիշ տեղեր գաղթելու համար։ Ասոնց թիւը օրէ օր կ'աճի։ Ֆրանսա Անգլիայէն 20,000,000 ոսկիով աւելի տուրք կը վճարէ։ Ամէն Ֆրանսացի՝ Անգլիացիէն տարին 11 շիլին աւելի տուրք կը վճարէ։ Ասկէ զատ Անգլիացին Ֆրանսացիէն աւելի շատ դրամ կը շահի։ Բայց Ֆրանսացին իր շահածին հարիւրին 13 6ը պետութեան կը վճարէ, մինչդեռ Անգլիացին միայն հարիւրին 9 3ը։ Գերմանացին ալ Ֆրանսացիէն շատ պակաս տուրք կը վճարէ, այսինքն իր շահածին հարիւրին 10.5ը։ Հոլանտացիները ծանր տուրքերու ենթարկուած են։ Շաքարին, աղին, աճառին և արջառի մսին համար տուրք կը վճարէ Հոլանտացին։ Ասոր հետեւանքը այն եղած է որ, ամէն Հոլանտացի ստիպուած է իր շահածին հարիւրին 15.1ը մէկ կողմ դնել, իբրեւ տուրք վճարելու համար։ Աւստրիացին հարիւրին 9.5 տուրք կը վճարէ։ Ռուսիոյ տուրքերէն 77,000,000 ոսկիի գումար մը կը գոյանայ, ինչ որ Ֆրանսայի վճարածին [?] կէսը, այսինքն 74% ըսել է։ Ամերիկա Ռուսիայէն 40 միլիոն ոսկիի պակաս տուրք կը վճարէ։ Ամէն Ամերիկացի իր շահածին հարիւրին 5.4ը միայն պետութեան կուտայ։ Բայց ամենէն քիչ տուրք վճարող երկիրն է Ֆինլանտա։ Ամէն Ֆինլանտացի տարին 13 շիլին (78 ղշ.) միայն տուրք կը վճարէ։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲ ՄԸ երեւան հաներ է Օրանի մէջ։ Այս խումբը կեղծ 5 և 2 ֆրանքնոցներ կը շինէ եղեր, ամբողջ Ալժերիոյ և նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ շրջաբերութեան հանելու համար։ Դրամանենգները Ալժերիոյ պանքային դրամատոմսերն ալ կեղծելով հրապարակ հաներ են։ Մինչեւ հիմայ 7 հոգի ձերբակալուեր են։ Քննութիւնը յառաջ կը տարուի։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ.— Լորտերու ժողովը երկրորդ ընթերցմամբ քուէարկեր է վարժարաններու մէջ արուելիք զինուորական կրթութեան օրինագիծ մը, որ Լորտ Մոնմորէնսիի կողմէ ներկայացուած էր։ Այս ծրագրին համաձայն [?] երիտասարդները նախապատրաստական շրջանի մը պիտի ենթարկուին, և որչափ մօտենան այրութեան հասակին, այնչափ պիտի սորվին տարրական ծանօթութիւնները զինուորական կրթութեան, որ պիտի թոյլ տայ իրենց մասնակցիլ ազգային պաշտպանութեան գործին։ Այս ծրագրին համեմատ տասը շիլին թոշակ պիտի տրուի տասնեւեօթը տարեկանէն վար հասակ ունեցող այն երիտասարդներուն, որոնց առած զինուորական կրթութիւնը բաւական կը համարուի։ Պատերազմական նախարարութեան խորհրդական Լորտ Ռակլան յայտարարեց թէ «նախարարութիւնը կատարելապէս գիտակից է այն մեծ առաւելութեան, զոր կարելի պիտի ըլլայ ձեռք բերել զինուորական կրթութիւն մը տալով երիտասարդներուն, բայց այդ ծրագիրը մեծագումար ծախք կը պահանջէ, ուստի հարկ է նախապէս մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ ընել զայն։ Կամաւորներու զօրաց թիւին վրայ մեծ յաւելումներ եղան, և եթէ այս յաւելումը շարունակուի, Անգլիա շատ չանցած շատ աւելի թուով թերավարժ զինուորներ պիտի ունենայ, որոնք պիտի չկրնան օգտակարապէս ծառայել երկրին պաշտպանութեան։ Հետեւաբար կառավարութիւնը չի կրնար իր հաւանութիւնը ընծայել այս ծրագրին։» Նոր վիճաբանութենէ մը ետքը Լորտ Լանստաուն հաւանութիւն յայտնեց ծրագրին երկրորդ ընթերցման, սա վերապահութեամբ որ կառավարութիւնը ինքզինքը զերծ կը համարի այն ամէն պատասխանատուութիւններէն, որոնք կրնան ծագիլ նոյն ծրագրին յառաջիկային [?] երեւոյթներէն։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱԶԱՏԱԿԱՆՆԵՐԷՆ Պ. Հէրպէրդ Կլատսդոն ճառ մը խօսելով յայտարարեր է թէ արդի Դաշինքը ծերութեան ամէն նշանները ցոյց կուտայ, թէ նախարարական փոփոխութիւն մը մօտալուտ է, բայց այսօր կարելի չէ պաշտօնի վրայ գտնուող նախարարութեան տեղը անցնիլ։ Այս խօսքերը մեծ իրարանցում մը յառաջ բերեր են ազատական կուսակցութեան մէջ, ուստի Պ. Կլատսդոն ստիպուեր է յայտարարել թէ իր ըսածները սխալ հասկցուած են, և թէ ինքը ըսել ուզած էր թէ ազատական կուսակցութեան ամէնէն կարեւոր գործն է կռուիլ մը ընել երկրին, որովհետեւ խորհրդարանին արդի կազմակերպութիւնը անկարելի կը դարձնէ ազատական դահլիճի մը կազմութիւնը։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1319 — 1901

Ցհ. Լ.

Օր	ԱՊՐԻԼ	Մուհր.	Մայիս
24	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ԻԴ. օր Ցինանց։ Հր. Լող լուսակէտ։	18	7
կէսօր 5.01			կէսօր 4.53

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.— 1805 ապրիլ 24|7 մայիսին կը մեռնի Գերմանիոյ էն նշանաւոր բանաստեղծ Շիլլեր։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ ջերմաչափն աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	12	Պերլին	—	Պետերսպուրկ	0
Աղեքսանդրիա	0	Բարիզ	8	Վիեննա	9
Սոֆիա	9	Աթէնք	17	Թեհրան	11
Իզմիր	—	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	13

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

ԲԱՂԷՇԻ առաջնորդ Եղիշէ Ծ. Վ. Չիլինկիրեան, իր թեմերուն մէկ վիճակագրութիւնը ղրկած է Պատրիարքարան, որուն մէջ մանրամասն տեղեկութիւններ կան Բաղէշի եկեղեցական և կրթական հաստատութիւններու և հայ և օտարազգաւան ժողովրդեան նկատմամբ։ Ուսումն. Խորհրդոյ վերջին անգամ հրատարակած գաւառական վարժարաններու վիճակագրութեան մասին մեր կարծիքը յայտնած էինք արդէն, փափաքելի է որ կրօն. ժողովն ալ ձեռնարկէր գաւառական եկեղեցական հաստատութիւններու և վանքերու ընդհանուր մէկ վիճակագրութեան պատրաստութեան։ Հարկ չկայ ըսելու որ այդքան կարեւոր գործ մը մինչեւ հիմայ հրապարակ չէ ելած։ Բաղէշի առաջնորդին այս կարեւոր և ամփոփ տեղեկագիրը, գրգիռ մը կրնայ ըլլալ մեր միւս առաջնորդներուն և տեղապահներուն, պատրաստելու իրենց թեմերուն մէկ վիճակագրութիւնը և հետզհետէ Պատրիարքարան ղրկելու։ Բաղէշի հայերը ունին չորս եկեղեցի Ա. Կարմրուկ Ս. Կիրակոս որ ծաղկոց մը ունի իրեն քով։ Բ. Ս. Սարգիս Ծափկոր թաղին մէջ, որ նախակրթարան մըն ալ ունի։ Գ. Հինգ խորան Ս. Աստուածածին. այդ թաղին մէջն է Ազգ. Կեդրոնական վարժարանը ուր կը յաճախեն 105 տղաքներ։ Տարեկան պիւտճէն է 110 ոսկի և կը հայթայթուի աղայոց աշակերտներէն և եկեղեցիներու սնտուկներէն։ Դ. Ս. Գէորգ, որ Աւետ-մէյտանի հիւսիսային կողմը կը գտնուի և ունի ծաղկոց մը։ Բաղէշ ունի նաեւ չորս վանքեր.— 1. Խնդրակատար Ս. Աստուածածին՝ քաղաքամէջէն երեք քառորդ ժամ հեռաւորութեամբ հոյակապ շէնք մըն է։ Հոն հաստատուած է ազգային որբանոցը ուր կան 45 տղաքներ։ Այդ հաստատութիւնը կը հոգացուի Պատրիարքարանի տարեկան 120 Օսմ. ոսկիի նպաստով և միացեալը՝ բացառիկ նուէրներով՝ մասամբ կ'օգնէ Խնդրակատարի վանքն ալ։ 2. Ամրդոլոյ Ս. Յովհաննու վանք, որ պարզապէս եկեղեցւոյ կարգն անցած է և կը մատակարարուի թեմական ժողովուրդներէ կազմուած թաղ. Խորհրդով մը։ 3. Գոմաց Ս. Աստուածածնի վանք, որուն մատակարարութիւնը թեմականներէն ընտրեալ հոգաբարձութեան ձեռքն է. դպրոցը գոց կը մնայ։ 4. Աւեխի Ս. Թադէոս առաքելոյ վանք, որուն մատակարարութիւնը յանձնուած է թեմականներէ կազմուած հոգաբարձութեան. դպրոցը գոց կը մնայ։

Բաղէշի մէջ կան 100 տուն հայ բողոքականներ, որոնք ունին հովուական ժողովարան մը, երկսեռ վարժարաններ ու որբանոցներ թէ՝ գիշերօթիկ և թէ ցերեկայ։ Հայ-Կաթոլիկները ունին 15 տուն ժողովուրդ, պզտիկ մատուռ մը և ծաղկոց մը նոր բացուած, որ կը կառավարուի մէկ ուսուցիչով, թէպէտ միայն հոգեւորական չունին։ Ասորիները 50 տուն են, և ունին փոքրիկ եկեղեցի մը քաղաքի թաղի մէջ, բայց դպրոց չունին։ Բաղէշի արուարձաններն են Մաղրա և Գոմս գիւղ։ Ասոնցմէ զատ այդ վիճակագրութեան մէջ մանրամասն տեղեկութիւններ կան Բաղէշի թեմ եղող գիւղերու, անոնց մէջ գտնուած եկեղեցիներու, վանքերու և հոն պաշտօնավարող եկեղեցականներու թիւին նկատմամբ։ Տեղեկութիւններ կան նաեւ Ախլաթ գաւառակի գիւղերուն և Կիւլօեէրի գիւղախմբին նկատմամբ։ Բաղէշի Առաջնորդին այս տեղեկագիրը որ 30 էջերէ կը բաղկանայ, շատ խնամքով և աշխատութեամբ պատրաստուած է, և պատիւ կը բերէ իրեն։

ՔՂԻի Նորընտիր առաջնորդ Եղիկ Ծ. Վ. Գալըմքճեան, ընդունած է իր նոր պաշտօնը և հարկ եղած պաշտօնական գործողութիւնները կատարելէ յետոյ պիտի ուղեւորի իր պաշտօնատեղին։ Յուսալի է որ Եղիկ Վ. իր այս պաշտօնին մէջ ալ օգտակար պիտի ըլլայ, ինչպէս եղաւ Բալուի Տեղապահութիւնը վարած ատեն,

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍԷՆ գրուած է մեզի Ռոտոսթոյի առաջնորդ Տ. Ներսէս եպս. Ասլանեանի ընդունելութեան մանրամասնութիւնները։ Քաղաքին պաշտօնական մարմինները և ժողովուրդը մեծ պատւով ընդուներ են Ն. Սրբազնութիւնը կայարանին մէջ և կառքերով տարեր են Առաջնորդարան, ուր բարի գալստեան այցելութիւններ տեղի ունեցեր են։ Տ. Ներսէս եպս. ուրբաթ օրը այցելեր է տեղւոյն Ազգ. վարժարանները, և շաբաթ օրը եկեղեցականներու և աշխարհականներու ընկերակցութեամբ այցելեր է կուսակալին, իր առաջնորդական փէրմանը մատուցանելու համար։ Նամակագիրը կ'ըսէ թէ Տ. Ներսէս Սրբազան անցեալ կիրակի պատարագ մատուցանելու հրաւիրուած է, տեղւոյն եկեղեցւոյն մէջ։ Ռոտոսթօ և Ադրիանուպոլիս Ն. Սրբազնութեան անձին վրայ միացնելու ծրագիրը գրեթէ յաջողած է, կ'ըսեն, և Տ. Ներսէս եպս. այս մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ձեռք բերելէ յետոյ պիտի վերադառնայ Ռոտոսթօ։

ՎԵՐՋԵՐՍ Գիւմիւշհանէի Համիտի մէջ (Խարբերդ) մեռեր է Սօֆիկ Գալփաքեան անուն աղջիկ մը որուն ուսումնասիրութեանը մասին շատ գովեստով կը խօսին։ Հանգուցեալը մասնաւոր ջանքեր կը նուիրէ եղեր աղքատ և որբ աղայոց ուսում աւանդելու համար, և իր եկամուտներէն միշտ աղքատներու նուէրներ կուտայ եղեր։ Հանգուցեալոյն որդին, Ծիվան էֆ. Գալփաքեան՝ իր մօրը մահուան առթիւ 5 ոսկի տեղւոյն Ներսէսեան ծաղկոցին, 2 ոսկի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն և մէկ ոսկի ալ պզտիկ Ցուէսց եկեղեցւոյն նուիրեր, և մտադիր է եղեր տեղւոյն դպրոցը քակելով ի նորոյ շինել մօրը գտնուած պարտէզին մէջ։ Հանգուցեալ տիկնոջ նկատմամբ այս մէկ քանի տող յիշատակութիւնը ըրինք, մասնաւորապէս անոր կեանքը օրինակ ընծայելու համար ուրիշ կիներու։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Ազգատախնամը որ գնահատելի աշխատութիւն ցոյց կուտայ այդ թաղին աղքատ հիւանդները դարմանելու և կարօտեալներուն օգնելու համար, կառավարութենէն արտօնութիւն առած է ի նպաստ իրեն ներկայացում մը տալու մայիս 6ին, Բերայի Գոնգորտիա թատրոնին մէջ։ Փափաքելի է որ այս ներկայացումը պսակուած յաջողութիւնը գտնէ։ Ներկայացման կանոնաւորութեան համար նախապատրաստութիւններ կը տեսնուին արդէն, և տարակոյս չկայ թէ շատ բարեկարգ պիտի ըլլայ։ Ներկայացուելիք խաղը բոլորովին նոր է և Տիկ. Հէքիմեան ալ պիտի մասնակցի։

—Նորը գտրուի եկեղեցւոյ կալուածը եղող պարտէզին վարձակալութիւնը թաղեցիներու պահանջմամբ յանձնուած է Սամաթիոյ Ազգատախնամին։

ԿԻՐԱԿԻ օրը Սկիւտար Սելամսըզի մանկապարտէզին հանդէսը կատարուեցաւ։ Մարմնամարզ, պար ու մանկական հրգհանգիչ արտասանութիւններ իրարու յաջորդեր են ընկերակցութեամբ «հիւանդ դաշնակի մը»։ Ներկաներէն մէկը ցաւ կը յայտնէ հանդէսին մէջ տեսնուած անկանոնութիւններու մասին, և կ'աւելցնէ թէ՝ բացի քանի մը արտասանութիւններէ, մտաւորական կրթութեան որ և է նշան չէ կրցած տեսնել մանուկներուն վրայ։ Ար-

դէն այս վիճակը միայն Սկիւտարի մանկապարտէզին յատուկ չէ։ Մեր բոլոր մանկապարտէզներուն ուղղութիւնըայս է, որուն համար գրած ենք մէկ քանի անգամներ այս էջերուն մէջ։ Փորձը հետզհետէ ցոյց կուտայ թէ մեր մանուկները մանկապարտէզներու մէջ պարապ ժամանակ կ'անցընեն պարերով, խաղերով և ասոնց նման ուրիշ սին բաներով։ Հանդէսը փակեց է վոհրեճ Մ. Վ. մանուկներու կրթութեան վրայ խրատականով մը։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ "ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ Ասորւոց Առաջնորդ Մանսուր եպիս.ի մասին ակէ առաջ մեր գաւառական լուրերու բաժնին մէջ գրածները թէ՛ Առաջնորդին կողմէ և թէ տեղւոյն Ասորի երեւելիներուն կողմէ, Պոլսոյ Ասորւոց Պատրիարքարանին գրուած ըլլալով, Պատր. փոխանորդը հեռագրաւ հրամայեր է Առաջնորդին չարունակել իր պաշտօնը, և միւս կողմէ բանադրեր և պաշտօնէ զրկեր է Տիարպէքիրի Ասորւոց մայր եկեղեցւոյ երկու քահանաներ, առաջնորդին դէմ այս անհամ գրգռութիւններ յերիւրած ըլլալնուն համար։ Ինչպէս գրած էինք, խնդիր եղած էր թէ առաջնորդը անպաշտպան (?) վիճակի մէջ կը գտնուի։ Տիարպէքիրի երեւելի Ասորիներու կողմէ իմացուած ըլլալով առաջնորդին անվայել յարաբերութիւնները, քանիցս ազդարարուեր է իրեն զգուշանալ այդ ընթացքէն, բայց առաջնորդին կողմէ անլսելի մնացած ըլլալով, ասոնք պարտաւորուեր են առաջնորդարանի դռնապանին յանձնարարել որ, անմիջապէս իրենց իմաց տայ եթէ առաջնորդը անգամ մըն ալ սոյն օրինակ վիճակի մը մէջ գտնուի։ Ամսոյս սկիզբները, Ասորւոց տօնի օր մը, առաջնորդարանի դռնապանը կ'իմացնէ տեղացւոց որ անմիջապէս գան. ու տեղացիք առաջնորդարան գալով, կ'ելլեն առաջնորդին յարկը և չատ դժուարաւ կարենալով բանալ անոր սենեակին դուռը, երկար փնտռտուքներէ վերջ կը գտնեն Առաջնորդին դէմ եղած ամբաստանութեանց առարկայը։ Լուրը անմիջապէս կը տարածուի, մեծ բազմութեամբ ժողովուրդ կը հաւաքուի, կառավարական պաշտօնեաներ կը հասնին, և այս խռովութեան մէջէն առաջնորդը կ'առաջնորդեն կառավարական պաշտօնատուն, ուր նախնական հարցաքննութիւն մը կատարելէ վերջ, առաջնորդին անձնական սենեակները կը կնքեն, և առաջնորդն ալ կը զրկեն իր եղբօրը տունը,

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԵԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

6 Մայիս 1901

Ֆրանսական 3% գոցուեցաւ	101.75
Ռէժի	327.
Ֆոնսօլիտ	25.10
Երկաթուղի	117.
Պանք Օթօման	554
Թրանսվալ	93 25

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(այս առտուան)

ՊԱՇՏՕՆ.— Սելանիկի նահանգին կուսակալին անգ փոխ կուսակալ կարգուեցաւ Կայս. Գ. Զօրաբանակի հրամանատարի փոխանորդ Ֆերիդ Խայրի փաշա։

ԱՐՁԱՒԱՍՏԻ դարմանման չիճուկը գտնուելէն մինչեւ հիմա կատարուած փորձերէն օգտակար արդիւնքներ ստացուած են, կ'ըսէ Անտառաց և հանքայ պաշտօնատան կողմէ հաղորդուած տեղեկութիւն մը։ 1314 տարւոյ մէջ 3294 առողջ կենդանիներէ, որոնց ներարկուած էր նոյն չիճուկը, ի նախազգուշութիւն, միայն հինգը, և 186 հիւանդ կենդանիներէ որոնք նոյն չիճուկով պատուաստուած էին բուժուելու համար, միայն 36ը մեռած են։ 1315 տարւոյ մէջ նոյն չիճուկով պատուաստուած 4266 առողջ կենդանիներէն միայն 3ը, և հիւանդ 2131 կենդանիներէն միայն 44ը մեռած են։ 1316 տարւոյ մէջ պատուաստուած 8231 առողջ կենդանիներէն բնաւ մեռնող չէ եղած։ Իսկ հիւանդ 553 կենդանիներէն միայն 22ը մեռած են։ Իսկ չպատուաստուող կենդանիներուն, Ա. տարին ասոնց մէջ 72%, Բ. տարին 45%, իսկ Գ. տարին 63% մահ պատահած է։

ԴԱՐԱՐՈՒՄ.— [illegible] լրագիրը կանոնի և օրէնքի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուելով, այս օրուընէ սկսեալ անորոշ ժամանակի համար դադարման դատապարտուած է։ 23 Ապրիլ 1317 ([illegible])

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Մալիէի նախարարութեան և պաշտօնէութեան մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ եղան։ Ելմտական նախարար անուանեցաւ Կրթական նախարար Զիւհտի փաշա, որ փոխանորդաբար պիտի վարէ նաև Կրթական նախարարութիւնը։ Պետական Խորհրդոյ [illegible] անդամ անուանեցաւ Ելմտական նախորդ նախարար Ռէշատ փաշա։ Ելմտական նախարարութեան խորհրդական' Մաքսային Խորհրդոյ նախագահ Րէֆիք պէյ։ Ելմտական Խորհրդոյ նախագահ' տասանորդի և ոչխարի տուրքի ընդհանուր վարչութեան տնօրէն Նուրի պէյ, որուն յաջորդեց Էտիրնէի նահանգին տեֆթէրտար Ռազըպ պէյ։ Ելմտական նախարարութեան ընդհ. հաշուակալ' Ելմտական Խորհրդին նախագահ Մազհար պէյ։ Պետական Խորհրդոյ Օրէնսդիր ճիւղին անդամ' Ելմտական պաշտօնատան խորհրդական օգնական Սաիտ պէյ, որուն յաջորդեց Կայս. Փողերանոցին տնօրէնի օգնական Հազգը պէյ, որ կը պահէ նաև իր այդ պաշտօնը։

—Ելմտական նորընտիր նախարար Զիւհտի փաշա և միւս նորընտիր պաշտօնատարները կիրակի օրը Կայս. Պալատ երթալով իրենց հաւատարմական զգացումներուն հաւաստիքը մատուցին յանուն Կայս. Գահոյից։ Ցետոյ Զիւհտի փաշա իր նոր պաշտօնատեղին երթալով Մալիէի գործառնութեանց գլուխը ստանձնեց։ Երէկ բազմաթիւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ ելմտական պաշտօնատունը երթալով շնորհաւորեցին նորընտիր նախարար Զիւհտի փաշան. իր նոր պաշտօնին առթիւ։ Միւս նորընտիր պաշտօնատարներն ալ ընդունեցին շնորհաւորական այցելութիւններ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Գէորգիոս Թագաւորին անուան տարեդարձին առթիւ, Բերայի Յունաց Ս. Աստուածածին եկեղեցին մէջ երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ մատուցուեցաւ Բերայի եպիսկ. Տ. Եէննատիոսի կողմէ։ Ներկայ էին հելլենական դեսպան իշխան Մաւրոգորտատօ և դեսպանատան ու հիւպատոսարանին ամբողջ պաշտօնատարները, ռուսական գործակատարին կողմէ պատուիրակներ, Յունաց պատրիարքական Տեղապահ Տ. Նաթանէլի կողմէ պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Արիստոբուլոս և բազմաթիւ անձնաւորութիւններ։ Կրօնական արարողութենէն ետքը Ազա-Համամի դեսպանատան մէջ փայլուն ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։ Փառաւոր չքասեղան մը պատրաստուած էր։ Ներկաներուն կողմէ բաժակաճառեր արտասանուեցան Գէորգիոս Թագաւորին, Նիքոլա Զարին և Զարուհիին համար, որուն անուան տարեդարձն էր նաև։ Դեսպան իշխան Մաւրոգորտատօ ընդունեց նաև Բերայի քորոզիչ Տ. Համաստ (?) եպիսկ.ի միջոցաւ Ս. Պատրիարքին շնորհաւորութիւնները։ Կէսօրին դեսպաններու հիւրամեծար Հիլմի պէյ դեսպանատուն երթալով Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհաւորեց դեսպանը։ Քիչ ետքը Մեծ Եպարքոսութեան և Արտաքին գործոց պաշտօնատան թարգման Խայրէտտին և Ստաւրաքի (?) պէյերը դեսպանատուն երթալով շնորհաւորեցին իշխանը։ Գէորգիոս Թագաւորին անուան տարեդարձին առթիւ երէկ Բերայի և Ղալաթիոյ հելլենական վաճառատուները դրօշազարդուած էին։

—Այս առթիւ դեսպան իշխան Մաւրոգորտատօ յանուն մայրաքաղաքիս հելլենական գաղթականութեան հեռագրով շնորհաւորեց Գէորգիոս Թագաւորը։

ՌՈՒՍԻՈՅ Ալէքսանդրա Ֆէոտորովնա Զարուհիին անուան տարեդարձին առթիւ, ինչպէս երէկ ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ Պատարագ մատուցուելէ ետքը գոհաբանական աղօթք կարդացուեցաւ, ի ներկայութեան դեսպանատան գործակատարին և պաշտօնատարներուն։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Եգիպտոսի հելլէն գաղթականութեան նախագահ Պ. Բոնաքեթէն (?) Սալվակօ իր զաւկին ամուսնութեան առթիւ 1000 ոսկի նուիրեր է Աղեքսանդրիոյ հելլէն գաղթականութեան բարեսիրական հաստատութեանց, 1000 ոսկի Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարք Տ. Ֆոթիոսի և 500 ոսկի Ֆիլոբթոխոս բարեսիրական ընկերութեան։

ՀՍԿԱՅ ԿՐԱՖՈՖՈՆ ՄԸ.— Ասկէ մէկ քանի օր առաջ գրած էինք թէ Բարիզի Քոլումպիա Ֆոնօկրաֆ Քըմբընի ընկերութեան կողմէ յատկապէս Վեհ. Սուլթանին համար պատրաստուած հսկայ կրաֆոֆոն մը (տեսակ մը ձայնագիր) ղրկուած էր մայրաքաղաքս։ Այդ Կրաֆոֆոնը վերջերս վերոյիշեալ ընկերութեան գործակալ Պ. Պառսէղօի կողմէ Վեհ. Սուլթանին մատուցուեր է։ Կայս. Պալատան Ա. քարտուղար Թահսին պէյ' Պ. Պառսէղօն Բ. քարտուղար և սենեկապետ Իզզէթ պէյի ներկայացուցեր է, յիշեալ կրաֆոֆոնը գործածելու եղանակը սորվեցնելու համար։ Պ. Պառսէղօ Բարիզի Օսմ. դեսպան Մունիր պէյի կողմէ յանձնարարական նամակ մը ունի ի ձեռին։ Քոլումպիա ընկերութիւնը մտադիր է նմանօրինակ կրաֆոֆոններ մատուցանել Եւրոպայի բոլոր վեհապետներուն ալ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղւոյ ընկերութեան տնօրէն Տքդ. Կրօս ամէն օր Վիեննա ուղեւորեցաւ։

ՄԻՏԻԼԼԻԻ Եղեռնադատ ատեանին առջեւ անցեալ օրը 4 ամբաստանեալներ դատուեր են, որոնք Թոտոս (?) անուն անձ մը սպաննած էին, անոր տունը մտնելով. Ատեանը ասոնց երկուքը մահուան դատապարտեր է, երկուքն ալ ազատ արձակեր է։

ԷՐԷՅԼԻԻ Նախնական դատարանին անդամ Կարապետ և ընդհ. դատախազի օգնական Մէհմէտ էֆ.ները օրինաց հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալնուն համար պաշտօնանկ եղած և դատի ենթարկուած են։

ՄԱՐԱՇԻ կառավարիչ Ղալիպ փաշա իր առողջութիւնը դարմանելու նպատակով Հալէպ երթալու համար արձակուրդ մը խնդրած է։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքական նոր ընտրութեան մասնակցելու համար Բերայի Յոյն երեւելիները կիրակի օրը գումարուելով երկու պատուիրակներ ընտրեր են, որոնք են քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաժողովին անդամ Գոսթանթին Գարաթէօտորի էֆ. և կալուածատէր Զախարիա Հաճօբուլօ էֆ.։

ՕՏԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՅՈՒՍԱԿՆԵՐԸ.— Օտար պայրանաց մաքսատան տեսչութիւնը օտար թղթատարական պայուսակներու միջոցաւ կարգ մը ծանրոցին ապրանքներ փոխցուելուն մասին Մաքսային Վերատեսչութեան կողմէ եղած հարցման մը պատասխանելով, ըսած է թէ կարգ մը օտար նամակատուներ քայլ-բաւթալի ծրարներու մաքսային իշխանութեանց ներկայութեանը կը բանան և ծրարները կարգադրելէ ետքը խնդիրը մաքսատան իմաց կուտան, մինչդեռ Ֆրանսական և աւստրիական նամակատուները թղթատարական ծրարներն ու պայուսակները ուղղակի մաքսատուն եւ ղրկեն հոն քննուելու համար։

ԵԷՏԻ ԳՈՒԼԷԻ Միրախօրէ թաղին մէջ վերջերս պատահած հրդեհին առթիւ ձերբակալուած պատմաճ Սահէպ (?) և Ցակոբ աղաները դատական իշխանութեան կողմէ պաշտօնապէս արձակուեր են, որովհետեւ հաստատուած է թէ հրդեհը ոչ թէ իրենց տունէն, այլ իրենց քովի Յոյն նպարավաճառի խանութին վրայի տունէն ծագած է։ Այդ տան վարձակալը, որ նմանապէս Յոյն մըն է, ձերբակալուած է։ Հրդեհ ծագած տունը Յոյն նպարավաճառին կը պատկանի եղեր։

ՄԵՏԱՔՍԻ ՌԷԺԻԻ վարչութիւնը հրահանգ ղրկած է գաւառներու մէջ գտնուող իր գործակալներուն, պաշտօնեաներուն [illegible] ցուցակներ տալ տեղական իշխանութեանց, [illegible] տուրքին գանձումը դիւրացնելու համար։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ Ռոչիլտներու ծախքով մեծ հիւանդանոց մը պիտի շինուի, Հրեաներուն համար։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Սելանիկի Իտարէի ժողովը նկատելով որ մարդահամարի նոր կանոնագրին համաձայն եթէ ծնունդներու արձանագրութեան ատեն երկու վկայ պահանջուի, դժուարութիւններ պիտի պիտի ծագին, վասն զի ժողովուրդը գործը ձգելով չի կրնար մարդահամարի պաշտօնատունները երթալ, նկատելով որ գաւառակներու կեդրոնէն ութ-տասը ժամ հեռուն գտնուող գիւղերու բնակիչներուն համար այդ գործը անտանելի դժուար պիտի ըլլայ, և նկատելով որ այդ պատճառաւ ժողովուրդը չուզեր վկայութեան երթալ, և հետեւաբար իմամները, մուխթարները և հայսակ հասարակութեանց կրօնական պաշտօնեաները չեն կրնար ժամանակին ատարել ծնունդները, ուստի առաջարկեր Ներքին գործոց նախարարութեան [illegible] վկաները գիւղերու և թաղերու մէջ իմամներու, մուխթարներու և հայսակ հասարակութեանց պաշտօնեաներու մօտ հարկ եղած վկայութիւնը տան, և ծննդեան տեղեկագիրները ըստ այնմ պատրաստուելով ղրկուին մարդահամարի վարչութեանց։

—Զեանհօս (?) պաշտօնատունը նկատելով որ մարդահամարի նոր կանոնագրին համաձայն, ոչ-իսլամ հասարակութեանց պաշտօնեաներու կողմէ տրուած իլմուխապէրներու վրայ պէտք է կատարուին նոյն հասարակութեանց վերաբերեալ մարդահամարի գործառնութեանց մէկ մասը, և նկատելով որ այդ իլմուխապէրներէն եթէ Թաղական Խորհուրդներու կողմէ անկանոնութիւններ առաջ պիտի գան, հրահանգ տուաւ ամէն կողմ մուխթարներու ընտրութիւն կատարել և օրէնքին տրամադրութեանց պահպանմանը ուշադիր ըլլալ։

ՖԻԼԻՊՊԷԷՆ կը գրեն.— «Անցեալ օր Թաթար Բազարճըգ տանող ճամբուն վրայ 30 տարեկան Պուլկար երիտասարդի մը դիակը գտնուեցաւ, որուն գլուխը ջախջախուած էր։ Դիակին գրպաններուն մէջ բան մը չգտնուեցաւ, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ այդ ոճիրը գողութեան համար գործուած է։ Ոստիկանութեան ըրած ջանքերուն հակառակ, ոճրագործին ո՛վ ըլլալը տակաւին երեւան հանուած չէ։»

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ Ս. Յակոբայ հիւանդանոցին պարտիզպան 60 տարեկան Սթավրի (?) անուն Պուլկար մը անցեալ գիշերը իր սենեակին մէջ մեռած գտնուեր է, չնչերակի մը խզման հետեւանօք։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ

Երէկ իրիկուն ժամը 3ին ատենները հրդեհ ծագեցաւ Ազապ Գափուսի կողմը Իսքէնտէր ճաւուշ անուամբ փողոցին մէջ գտնուող ապահովագրեալ տունէ մը։ Սոյն տունը որ Պ. Լօրանտոյի սեփականութիւնն էր, Պ. Փիթօ անուամբ Իտալացի նաւապետի մը կողմէ վարձու բռնուած էր, և որոյ մէջ ուրիշ վարձուորներ ալ կային։ Հրդեհը չորս յարկեայ քարուկիր տան էն վերի յարկի սենեակէն ծագելով, վայրկենապէս կահկարասիք բռնկելով տասը. պատուհանները և անկէ ալ տան չորս կողմը տարածուելով, ամբողջ տունը այրեցաւ, կահկարասիներէ գրեթէ ոչինչ ազատուելով։ Արդէն կայծակի արագութեամբ աղէտին վայրը հասած էին զինուորական ջրանկրաց վաշտը, ընդ որս Զէքի և Մէհմէտ փաշաները, Բերայի կառավարչատան բարձրաստիճան պաշտօնեաները, որոնց շնորհիւ և անխոնջ աշխատութեան հետեւանօք կրակին առաջքը առնուեցաւ։

—Դեռ հազիւ կէս ժամ անցած էր և ջրանկիրք տեղերնին վերադարձած, ահա երկրորդ աղէտի մը բօթը կը գուժէր։ Ծիրդ ժամը 5ին միջոցները Պոլիս, Սուլթան Մէհմէտ Գարաման Եօգուշը սրճարանապետ Եանեացի Վասիլ և Անասթասին խանութէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց հասած անմիջական օգնութեանց և ջրանկրաց մատուցած աշխատութեան արդեամբ, յիշեալ սրճարանը մասնակի վառելով, կրակը մարեցին և մեծ աղէտին առաջքը առնուլու յաջողեցան, վասն զի սոյն փողոցը գրեթէ շէնքերը մեծ մասամբ փայտաշէն և հին շինութիւններ էին։

ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ

Երէկ առտու 5 հատ հինգ ոսկինոց ոսկի, 4 հատ մէյմէկ ոսկինոց կուրծքի գնդասեղ և 1 հատ մէկ ոսկինոց օղ կորսուած են Սուլու Զէյմէէն մինչեւ Ֆաթիհ գտնուած հեռաւորութեան մէջ, Մահմուտ Փաշայի և Մեծ Շուկայի ճամբով։ Ցիշեալ կորսուած նիւթերը կը վերաբերին աղքատ անձի մը, որ քսան տարի աշխատելէ ետքը կրցած է զանոնք ձեռք բերել։ Զանոնք գտնողէն յանուն մարդասիրութեան կը խնդրուի տանիլ յանձնել Իսհագ Փաշա փողոցը թիւ 21 տունը բնակող Սաատէտտին էֆ.ի, որ իբր պարգեւ 5 ոսկի պիտի վճարէ անոր։ 2—1

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Թէ՛ Եւրոպայի և թէ Կ. Պոլսոյ սակարաններուն մէջ մինչեւ մէկ քանի օր առաջ գրեթէ բնաւ փոփոխութիւն չէին կրեր գիները, և մինչ վիճակ մը կը տիրէր. բայց, ինչպէս յետագայ ցուցակներէն ալ կը հասկցուի, վերջին մէկ քանի օրերս բոլոր սակարաններու մէջ ոգեւորեալ գործառնութիւններ եղան, և թէ' Օսմ. և թէ օտար արժեթուղթերը մեծ փոփոխութիւն կրեցին գիներու։

Բարիզի Սակարան

Ֆրանս. ռանթ 3%		101.55էն 101.82
» » 3½		102 80էն 102.30 (թոշմբոն կտրուած)
Օսմ. Թոնս. սէրի	D.	24.57էն 25.42
» » »	C.	27.35 » 27.95
» » »	B.	49.75 » 50.90
Օսմ. Մաքսատուն		517էն 518
Ռումելի երկաթուղի		115 » 118
Ռէժի		324 » 328
Օսմ. Պանքա		552 » 556
Քրէտի Լիոնէ		1048 »1058
Պանք տը Բարի		1088 »1110
Իտալական Ռանթ		96.45էն 96.47
Սպանիական		73.22էն 72.25 (կտրոնը կտրուած)

Լոնտոնի սակարան

Անգլ. քոնս.		94.56էն 94.75
Օսմ. »	D.	23.87 » 24.87
» »	C.	27.— » 27.75
» »	B.	49.— » 49.75
Օսմ. Պանքա		12.— » 12.37
Զարթէրտ		3.47 » 3.50
Թրանսվալ		3 62 » 3.68
Ռանտ Մայնս		42.37 » 42.50

Վիեննայի Սակարանին մէջ Ռումելիի երկաթուղին 108,70էն 110,20ի, և Պերլինի սակարանին մէջ 113,70էն 115 եղաւ։

Ղալաթիոյ սակարանին մէջ ալ գիներու հետեւեալ ելեւէջները տեղի ունեցած են։

Օսմ. Թոնս. սէրի D.	26.13էն 27.4 (էն բարձր 27.14)
Ռումելի երկաթուղի	113.62½էն-115.75 (էն բարձր 117.25)
Թրանսվալ	89 Ֆր. էն 91.50
Թրամվէյ (աքսիոն)	6.35էն 6.30
» (օպլիկասիոն)	508էն 508
Անատոլ. երկաթ.	10.20էն 10

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՇԱՆԿԱՅ, 5 մայիս.— Քանդոն նահանգին փոխարքայէն և զինուորական հրամանատարէն կողմէ ստորագրուած յայտարարութեամբ մը ծանուցուեցաւ թէ ջնջուած են այն առանձնաշնորհումները, զորս կը վայելէր Մանչուրիոյ նահանգը Չինական կայսրութեան մաս եղած ատեն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պ. Սէսիլ Րոտս մազ մնացեր է որ գերի բռնուի Պօէրներուն կողմէ, որոնք Քիմպըրլիի մէջ քանդեր են այն երկաթուղին ուրկէ անցնելու վրայ էր անոր գտնուած կառախումբը։

ՀՌՈՄ.— Գանձային պաշտօնատունը 25 միլիոն Փր. վճարեց Իտալական պանքային, որով պետութեան նոյն պանքային ունեցած պարտքը ամբողջապէս վճարուեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Պաշտօնական շրջանակներու մէջ բացարձակապէս կը հերքուի այն լուրը թէ զինուորական պայմանագրութիւն մը կնքուած է Ռուսիոյ և Սերպիոյ միջեւ։

ԺՈՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԿ.— 5000 Պօէրներ կը կը համախմբուին Հարթպեսդփոնթէյնի բլուրներուն վրայ։ Ճակատամարտ մը անխուսափելի է։ Կ'ըսուի թէ Պօէրները պիտի չկրնան պաշտպանել իրենց դիրքը, որովհետեւ թնդանօթ չունին։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Մանչուրիոյ Ռուս զինուորները բազմաթիւ թնդանօթներ և հրացաններ գրաւեր են Չինացի հրոսախումբերէն, և ցրուեր են զանոնք։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուըրտ Թագաւորին թագադրութիւնը պիտի կատարուի 1902 մայիս 5ին, Ուէսթմինսդըրի պալատին մէջ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Չինաստանէն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ ահարկու սով մը կը տիրէ Շանսիի նահանգին մէջ, ուր 11 միլիոն հոգի կայ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 մայիս.— Պատերազմական նախարար Պ. Պրօտրիքի և Լորտ Րոպէրթսի միջեւ ծագած անհամաձայնութեանց հետեւանօք կը հաստատուի թէ Լորտ Րոպէրթս պիտի թողու բանակին սպարապետութեան պաշտօնը։

ՓԱՐԻԶ.— Սէնդ-Էթիէնի հանքագործներու ժողովը գործադուլին հակառակ քուէ տուաւ։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չինաստան առաջարկած է Մանչուրեան բանալ օտար վաճառականութեան առջեւ։ Ռուսիայի կողմէ ընդդիմութենէ մը կը վախցուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՖՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		26.31
Երէկուան բարձր գինը		27.05
Երէկուան վար գինը		26.31

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	114.
Երէկուան բարձր գինը		115.87
» վար »		114.

Ռէժի	Լ. Օ.	14.—
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		6.—
» պարտաթուղթ		460
» Ժուիսանս	Ֆր.	1.95
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ.Օ.	4.20
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	93.
Քարաք		460.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		262.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.11
Մէթալիք		98.10
Անգլիական ոսկի		110.07
Ֆրանսական ոսկի		87.28
Քրիմէց		51.08
Բօլ		91.
Ռուսի Թղթադրամ		8.64
Լոնտոն 3 ամիս		109.05
Բարիզ		22.95

ՍԸԿԷ ՆԸԿԷ

Նիւթական անձուկ կացութեան մէջ եղող հիւանդ մը' Բարիզէն նոր եկող բըժիշկի մը ձրի նայած օրը այցելութեան կ'երթայ։ Բժիշկը մանրազնին կերպով քննելէ յետոյ սապէս կը վճռէ.

—Պէտք է որ դուն օրը գոնէ երկու քիլօ կաթ խմես, առնուազն 300 կրամ միս ուտես և շիշ մը լաւ Պորտօի գինի խըմես։ Տարին երկու անգամ ալ օդափոխութեան պէտք է երթաս։ Սիրտդ մի մաշեցներ, միտքդ շատ մի յոգնեցներ....

Այս ըսելէ յետոյ բժիշկը դեղագիր մըն ալ կը գրէ և հիւանդին կուտայ ըսելով,

—Ահաւասիկ քեզի զօրաւոր «հապեր» օրը երկու հատ պիտի կլլես։

Հիւանդը այպանած—Ես արդէն հօղը չատոնց կլլած եմ Տօքթոր։ Այդչափ յանձնարարութիւններէդ վերջը կը սպասէի որ չէք մը գրէք ինծի Պանք Օթոմանին վրայ։

**

Դպրոցի մը մէջ, ըստ սովորութեան ծխելը արգիլեալ էր աշակերտներուն համար։ (Արգիլեալ պտուղը քաղցր կ'ըլլայ, կ'ըսեն)։

Ժիր աշակերտ մը գաղտնապէս ծխելու վրայ էր, երբ կառավարիչը պատահմամբ վրայ հասնելով կը գոչէ.

—Նզովեալ արձակ, չէ՞ս գիտեր որ ծըխախոտը արգիլեալ է.

—Հապա՞, վարժապետ.... անոր համար ես ալ կ'այրեմ կոր։

***

Տղայ մը հետաքրքրութեամբ հօրը կը հարցնէ աստծին եղած պահուն.

—Հայրիկ «ամուրի» ինչ ըսել է։

—Երջանիկ մարդ մը... բայց մի երթար մօրդ ըսեր։ Մ. Բ.

***

Տքդ. Կէնօ' Լուի ԺԴ.ի բժիշկը' օր մը կանչուած էր խնամելու հռչակաւոր Ռիշլիէօ կարդինալին հիւանդութիւնը. բայց հակառակ տրուած բազմադիմի խնամքներու, նշանաւոր քաղաքագէտը չապրեցաւ։

Օր մը Տօքթորը կամուրջէ մը անցած պահուն, կառքերու ու կենդանեաց մեծ խռովութեան մէջ մազ կը մնայ որ ոտնակոխ ըլլայ' եթէ չհասնէր կառապան մը, որ իր ընկերներուն կը ձայնէ.

—Օհ, շուտ, շուտ օգնութիւն այս քաջ ու մարդասէր բժշկին որ մեռցուց մեր կարդինալը։

***

—Տօքթոր, ճշմարտութիւնը ըսէք ինձ առանց քաշուելու....

—Պիտի առողջանաք, սիրելի պարոնս, վասն զի եթէ վիճակագրութեան հաւատանք, այս հիւանդութեան հարիւրին մէկը միայն բուժելի է և %ին 99ը... անբուժելի։

—Է՛հ, լաւ ուրեմն...։

—Դուք ճիշտ հարցաքննողն էք որ կը դարմանէմ. և որովհետև մինչև այսօր այդ խնամածներէս ոչ ոք առողջացած է, հետևաբար... դուք...։

* *

Զարմանքի արժանի երիտասարդ մը, որ իր ընկերներէն շարունակաբար դրամ փոխ ուզելու յաւի սովորութիւնը ունէր, օր մը իր մէկ բարեկամէն ոսկի մը փոխ ուզեց։

—Բայց արդէն ինծի հատ մը կը պարտիս,

—Ուրեմն չե՞ս ուզեր տալ։

—Ոչ։

—Անիրաւ ես, գիտես... որ այս անգամ մասնաւորապէս անոր համար խնդրած էի, որ քեզի ունեցած հին պարտքս վճարեմ։ Գ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

ՆՈՐ ԴՊՐՈՑԻ Ա. Բ. Գ. պրակները 10։ պրակի բաժանորդագինն է 25 ղրուշ։ Հասցէ. — Սիրքեճի, Խօրասանճեան խան ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԻԹԵԱՆ։ Մամուլի տակ են Դ. Ե. պրակները։ 5—1

ՏՈՔԹ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Մանկաբոյժ, և մասնագէտ բժիշկ կիներու- ջղային և ջղային հիւանդութեանց։

Սոյն բժիշկը, որ երկար տարիներ Պօլսոյ մէջ ճարտարապէս իր արհեստը ի գործ դրած և ապա մէկ քանի տարիներ ևս Բարիզի մէջ մասնագիտական ուսումներով զբաղած է, կը գտնուի Բերա Մէջիտիէ-Պայըրամ փողոց 29 թիւ տունը։

Իւրեն մասնագիտութիւն ընտրած է մանկաբուժութիւնը, և բժշկութեան էն վերջին և կատարեալ մեթոտներուն համաձայն կը բուժէ կիներու ջղային և զանազան ջղային հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև ուրիշ հիւանդութիւններ յաջողապէս կը բուժէ ելեկտրականութեամբ նորագոյն մեթոտով, մինչեւ իսկ շատ պարագաներու մէջ ազատելով հիւանդը սոյն միջոցաւ վիրաբուժական գործողութեան մը պէտքէն։

Ռէօնթկէնեան հրաշալի ճառագայթներով կը քննէ, կը գտնէ գիտցածով կուլ տուած կամ [illegible] կերպով մարմնոյն մէջ մտած դրամ, գնդակ, ասեղ ևն., ինչպէս նաև կոտրած կամ տեղէն խախտած ոսկորները, [illegible] աղիքներու և երիկամունքներուն մէջ գոյացած քարերը կամ ուռերը, և վերջապէս սրտին և թոքերուն մէջ գոյացած հիւանդութիւնները, հիւծախտին զանազան աստիճանները, և մեծ մը հիւծախտի ենթարկուելէն առաջ դէպի այդ հիւանդութիւնը հակամիտութիւն ունենալը կամ ոչ։ Այս բոլորը կը ցուցնէ (radloscopie) այցելուին. և ի պահանջել հարկին ատոնց լուսանկարն ալ հանելով (radiographie) յաճախորդին կուտայ իբրև մուրհակ։

Տքթ. Չիլինկիրեան ամէն օր կէս օրէն վերջը հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, և հինգշաբթի օրերն ալ նոյն ժամուն ձրիապէս կը դարմանէ աղքատները։ 30—12

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԵՂՈՐԷՑ

Ա. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

ԱԺԱՆ, ԹԱՐՄ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ԴԵՂԵՐ

ԱՆԴԱԼԱԺ ԸՆՏԻՐ

Յիշեալ մեծ մթերանոցը որ քանի տարիէ ի վեր հաստատուած է Նէնի Ճամիի հրապարակը Մըըըըլը խանին մէջ, թիւ 2, 3, 4. իր դեղերուն աժանութեամբը և ընտիր տեսակներովը կարողէ մրցիլ բոլոր նմանօրինակ հաստատութիւններու հետ։ Գաւառներէն եկած յանձնարարութիւնները կը կատարուին կարելի եղածին չափ փութով և խնամքով։ Ա. Նազարեան էֆ. ամէն միջոց ձեռք առած է իր յաճախորդները գոհ թողելու համար։ 50—36

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ին կազմ. Ուկազով արտօնեալ։
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ։
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37։
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

1898 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին 34,775,462 Ֆր
Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի 164,172,000 »

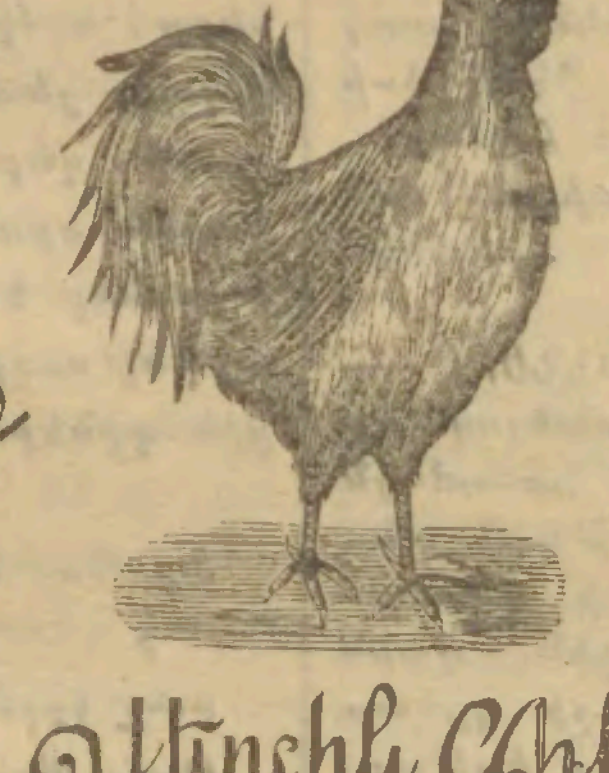
Քննիչ ընկերութեան յարեւելս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ փող (Մոսքովան հին տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՌԷԲՐԷՆ

Կանաչատառե Կարմիր Աքլոր

299, [illegible], 299

Օրինակի համար, 80 ղշ.ի ապրանք գնողը 20 ղշ. կանխիկ և մնացածին համար շաբաթը 5 կամ ամիսը 20 ղշ. պիտի վճարէ։ 160 ղշ.ի գնողը 40 ղշ. կանխիկ և շաբաթը՝ 10 կամ ամիսը 40 ղշ. պիտի վճարէ։ Եւ այսպէս շարունակաբար, սոյն համեմատութեամբ։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սիրած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝
Բերա, Շիշլի ճամբայ, Կալաթա-Սէրայի դիմաց։
Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
Պոլիս, Սուլթան-Համամ թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոն թիւ 13։
Կեղծիքներէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,409,089.10.1	» »
18.. [illegible]	3,073,226.13.11	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,509,273	» »
1899ի հասոյթը	1,187,296	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հաւաստ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին շէնքերու, կարասեաց, վաճառքի ևն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ, ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՔԱՆ ՈՐ ՆԻՒԹԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ։

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

Մինչ այժմ հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՉՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ Անգլիական ոսկին կ'անցնի։

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՍՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

Այս ընկերութիւնն ետև շոգենաւեւ և առագաստանաւեւ մէջ բեռցուած ապրանքներն և դրամներն ինչպէս նաև ամենաբեր խղթաարով ուղղարկուած ինչքերը խիստ շահաւէտ և օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Ե. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ Թ. 25

Այս վաճառատան տէրը և հիմնադիրը՝ Արտակ Մոսիկեան՝ իր աշխատութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով, յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։

Հրապարակին վրայ և ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեռք մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.—Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առնենք։ — Ո՛ւր, ո՞վ պիտի ելլէ 69 ոտք սանդուղներէ վեր։ Ո՛վ պիտի յոգնի մինչեւ հոն։ —Ի՞նչ, չէ՞ք գիտեր, աշխարհ իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վերնայարկէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն դիւրութեան համար, և այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը՝ աժան հագուստ ծախելու հիւանդութենէն բռնուած՝ չհամարձակեցաւ ուրիշներու նման սուտ և ծանր վարձքերու բեռան տակ մտնել։ Երկու տարի աժան վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց և վերջապէս գտա՜ւ...։ Հետեւաբար յաճախորդները թէ դիւրաւ պիտի գտնեն զինքը և թէ միեւնոյն աժան գիներով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, և աժան ծախելուն մեծ պատճառը սա է որ շահածը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչցող և իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Ալլահ պէրէքեթ վերսին կ'ըսէ, և փառք կուտայ...։

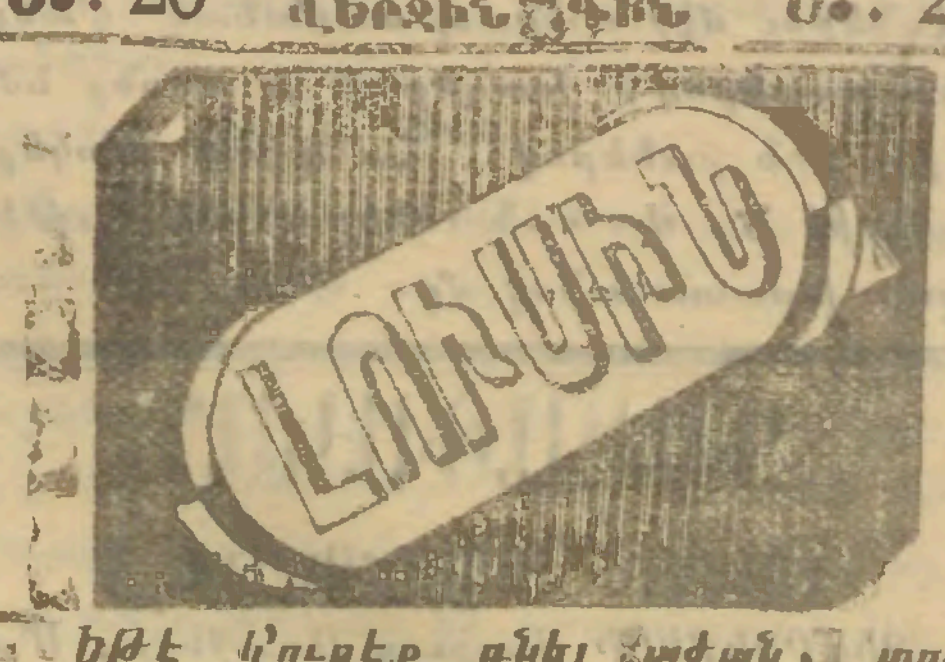
=Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը և մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։— Մէկ թիւը 2 ղշ.—Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ
ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ
Հաճօբաշօ խան

Ն. 20 [illegible] Ն. 20

Եթէ կ'ուզէք գնել աժան, տոկուն և ձեւաւոր հագուստներ, անգամ մը այցելեցէք «ԼՈՒՍԻՆ» վաճառատունը. պիտի տեսնէք թէ օտար և բնիկ ոչ մէկ վաճառատուն կարող է մրցիլ մեզի հետ, ասիկայ կրնան հաստատել մեզի այցելող յարգոյ յաճախորդները։

Վաճառատունս ներկայ եղանակիս համեմատ մեծ քանակութեամբ պատրաստ ապրանքներ ունի, նոյնպէս և մեր վարպետ ձեւագէտին ձեւամբ չափու վրայ խիստ ընտիր և տոկուն տաբաղներէ հանդերձեղէններ, սմօքէն, ֆրաք, ևն. կը պատրաստուին։ Եթէ ապսպրուած հագուստները յաճախորդներու ճաշակին յարմար չըլլան՝ սիրով ետ պիտի ընդունուին։ Այս մեծ առաւելութեններէն կրնայ հասկցուիլ թէ ընտիր ճաշակի համեմատ շինուածքներու վրայ կը ծախուին. ըստ կարի ամենաչափաւոր գներով, այսպէս վստահելով ամէն մրցում։ Մէկ անգամ փորձի համար այցելեցէք սոյն վաճառատունս, և կը յուսանք որ ամէն այցելողները գոհ պիտի մնան։ 100—39

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ԹԷ ՈՐ Կ'ՈՒԶԷՔ

ՄԲՈՂՋ ԱՄԱՌՆ ԱՌԱՆՑ
ԿԱԹԻԼ ՄԸ ԱՐԻՒՆ ՏԱԼՈՒ

6 ամիս շարունակ չորսճէճիքլմիջատներուն ձեռքէն ազատուիլ և մեր մարմինը առողջ պահել,

Կայ միջոց մը, այն ալ մէկ գահճակալի վճարումն է։

Եւ այս նպատակի փոշին պիտի գտնէք Կէօփրի-Փաշայի գլուխը (Զարըլ գարուսը), Լ. Կիւմիւշեանի Սուլթանիյէ ծանօթ դեղարանը։ 30—11

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ԳՆԵԼՈՒ

ՋԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒ

ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ և ընտիր սիկարի թուղթ գործածողներուն կը յանձնարարուի Ջավուշ Օղլուի գործարանին սիկարի թուղթը, որ խորհրդանշանը կը կրէ։

Այս սիկարի թուղթը շատ տարիէ ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, անոր բազմաթիւ կեղծերը ելած ենք Ուստի բուն իսկ Ջավուշ Օղլուի թուղթը ասոնցմէ զանազանելու համար, խորհրդանիշ նշանը կրող թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ՝ ատանց մելանի՝ և կնիքի ձեւով այդ նշանը, և Թուրքերէնով «Ջավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Նորաձեւ «Սէնթոլ»անունով սիկարի թուղթերը պէտք է դիտել թէ «Ջավուշ Օղլու» անունը և երկու մէկ նշան կը կրե՞ն։ 78—15

ՏՈՔԹՈՐ ՃԷՔՄԷՃԵԱՆ ծանօթ մասնագէտ, կը շարունակէ հիւանդ ընդունել, Բերա, Մեծ Փողոցին ուղղութեան վրայ, Մէսք փողոց թիւ 4։ 36—22

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (94)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Ա.

ԴԱՐՁԻ ՄԸ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

ԺԸ.

ԽՆԴԻՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԿՆՃՌՏԻ

—Սուպիզ սպաննուա՛ծ է, ըսաւ Քոլէդ։

Հիմայ կարգը Հորասի եկաւ չփոթելու և դեղնելու։

—Սպաննուա՛ծ, գոչեց հէգ երիտասարդը և տասնց ուրիշ բառ մը արտասանելու դուրս խոյացաւ։

Մէկ քանի վայրկեան ետքը դղեակին մէջ ամէնքն ալ իմացան Սուպիզի սպանութիւնը։

Ռոլան, որ այդ լուրը առնելուն դէմ դեղին կտրած էր, մռմռաց.

—Արդարութիւնը հիմայ պիտի միջամտէ։ Կորսուա՛ծ ենք։

Պատանին չէր սխալեր։

Անտառապահին մահուան լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ Բլիսոնի մէջ, և Ժէրառ, նամակատան ցրուիչը, որ նամակատունէն նոր դուրս կ'ելլէր, սարսափ զայն լսելով։ Եւ երբ գիւղացի մը ըսաւ.

—Այսօր չէ մեռեր անտառապահը, 24 ժամէ ի վեր մեռած ըլլալը հաստատուած է։

—24 ժա՛մ, մռմռաց Ժէրառ, նախորդ օրուան դէպքերը յիշելով։

Ըսել է Սուպիզ սպաննուած էր գինետունէն մեկնելէն ետքը, սպաննուած էր դատաւորին ուղղուած նամակ մը նամակատուփը ձգելէն ետքը։ Արդեօք անոր մահուան և այդ նամակին միջեւ յարաբերութիւն մը կա՞ր։ Եւ եթէ այդ նամակը ամբաստանագիր մըն էր, այդ ամբաստանութենէն վախցող անձը չէ՞ր ուզած զայն ջնջել նամակը գողնալով և ամբաստանող անձն ալ սպաննելով...։

Ժէրառ չէր համարձակեր աւելի հեռուները երթալ։ Հետեւաբար գրպանէն խոշոր թաշկինակ մը հանելով քրտնաթոր ճակատը սրբեց մռմռալով.

—Ո՜վ ամենակարող Աստուած, ի՞նչ ըսեմ հիմայ...։

Սակայն ուղղամիտ տղայ մը ըլլալով երկար ատեն վարանած չմնաց։ Նոյն օրը իր տեղը ուրիշ մը դրաւ և կառախումբը նստելով ուղղակի Նանթ գնաց, գիտցածը յայտնելու Հանրապետութեան ընդհանուր դատախազին, որ Սուպիզի սպանութիւնը իմացած էր Բլիսոնի ոստիկանութենէն։

Դատական իշխանութիւնները բժշկի մը հետ անմիջապէս Բլիսոն հասան և մանրակրկիտ խուզարկութիւն մը կատարեցին։ Բժիշկը ուշի ուշով դիակը քննելէ ետքը յայտարարեց թէ Սուպիզ անձնասպան եղած էր։

Սուպիզ հրացանին բունը ծառի մը կըթնցուցած և բերանը իր կուրծքին դրած ձախ ձեռքով քաշած ըլլալու էր փոքր շուան մը, որ տակաւին հրացանին երկու բըլթակներուն կապուած կը մնար։ Երկու գնդակներ միեւնոյն պահուն արձակուած և ծակած էին Սուպիզի սիրտը։

Անձնասպանութիւն մը ահզի ունեցած ըլլալը պաշտօնապէս հաստատուած էր. հիմայ կը մնար առոր պատճառները հասկնալ, և լուսաբանել այն կէտը թէ ինչո՞ւ Ռոլան ու Վիլֆոռ անտառապահին կեանքին խառնուած էր, անոր վերջին օրուան միջոցին։

Ժէրառ իր գիտցածները ըսած ըլլալով հարցաքննիչ դատաւորը Վիլֆոռ գնաց, Ռոլանը հարցաքննելու համար։ Եւ երբ դատաւորը դեռատի կոմսին հետ դէմ առ դէմ գտնուեցաւ, առանց ո և է նախաբանի ըսաւ.

—Պ. տը Վիլֆոռ, ցրուիչ Ժէրառի բացայայտ վկայութենէն կը տեսնուի թէ դուք ուզեր էք զինքը գինովցնել, քնացնել, և ձեր նպատակին մէջ յաջողելով անոր պարկէն գողցեր էք Սուպիզի կողմէ Պ. ընդհ. դատախազին ուղղուած նամակ մը։

Ռոլան, որ իր ամբողջ պաղարիւնութը պահած էր. փոյթը արագութեամբ մտածեց թէ Սուպիզ մեռած ըլլալով ոչ ոք կրնար զինքը ամբաստանել. հետեւաբար որոշեց ուրանալ։

—Պարոն, ըսաւ պատանին, իրաւ է թէ Ժէրառէն նամակ մը ուզեցի, ինչ որ մերժեց տալ, սակայն տեսնելով որ չուզեր տալ բնաւ չպնդեցի, որովհետեւ շահ մը չունէի այդ նամակը ետ առնելու մէջ։

—Սակայն ինչո՞ւ համար ետ կ'ուզէիք։

—Սուպիզ խնդրած էր, ինչ որ Ժէրառ ձեզ յայտարարած ըլլալու է։ Անտառապահը անձամբ այդ նամակը ետ ուզեց, բայց նա ինքը մերժեց տալ։

—Ժէրառ կը կարծէ թէ իր գաւաթին մէջ թմրեցուցիչ դեղ մը լեցուցած էք։

Ռոլան սկսաւ խնդալ։

—Արհեստին բերմամբը, պատասխանեց պատանին, Ժէրառ շատ լրագիրներ կը ցրուէ ասդին անդին, հետեւաբար անոնցմէ մէկ քանին կարդացած ըլլալու է։ Ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ որ թմրեցուցիչ դեղ մը խմցնել ուզեմ այդ քաջ երիտասարդին. ի՞նչ նպատակով ընեմ այդ բանը...։

Դատաւորը հաւանութեան շարժում մը ըրաւ, ինչ որ չվրիպեցաւ Ռոլանի աչքէն։ Պատանին շարունակեց.

—Մտիկ ըրէք, Պ. դատաւոր, երկու բառով բացատրեմ պատահածը։ Առաւուն կանուխ դղեակէն մեկնեցայ, քիչ մը օդ առնելու համար։ Բաւական պտտելէ ետքը վերջապէս Բլիսոն առնող ճամբուն վրայ գտնուած գինետունը նստայ, քիչ մը հանգչելու համար։ Պահ մը ետքը ցրուիչ Ժէրառը տեսայ և հրաւիրեցի զինքը հետս քիչ մը գինի կոնծել։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՉԻՉԷԳՃԻԵԱՆ